◆ Иссиқ ҳаво, илиқ сув ғанимат, ғўза парваришини бўшаштирмайлик

◆ Гул ва кўсакни кун сайин кўпайтирайлик

◆ ДАЛА ИШЛАРИНИ МАШИНА ТЕРИМИГА МОСЛАБ ОЛИБ БОРАЙЛИК

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 181 (13.443).
11 АВГУСТ 1966 йил
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

БМТ СТИПЕНДИЯЧИЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

ФАРҒОНА, 9 август. Бугун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти стипендиячилари учун бу ерда бўлиб ўтган халқаро семинарида назарий машғулотлар тамом бўлди. Семинар қатнашчилари совет мутахассислари ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти секретариатининг социал масалалар департаменти консультантларининг лекцияларини тингладилар.

Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларининг вакиллари ўзларининг якунловчи нутқларида семинар ташкилотчилари ва раҳбарларига қизғин ташаккур изҳор қилдилар. Улар ҳосил қилинган билим ўз давлатларида хўжалик проблемаларини ҳал этишга катта ёрдам беради, деган фикрни якдиллик билан изҳор қилдилар.

Семинар қатнашчилари Фарғона водийси бўйлаб сафарга чиқдилар. Улар бу водийда ирригация иншоотлари билан танишадилар.

Тошкент области, Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозининг уста механизатори ва комплекс звено бошлиғи ўртоқ Анвар Ахроров ўз пахта териш машинасини сифатли ремонтдан чиқариб, уни мавсумга шай қилиб қўйди. Суратда: ўртоқ Анвар Ахроров.

И. Глауберзон фотоси.

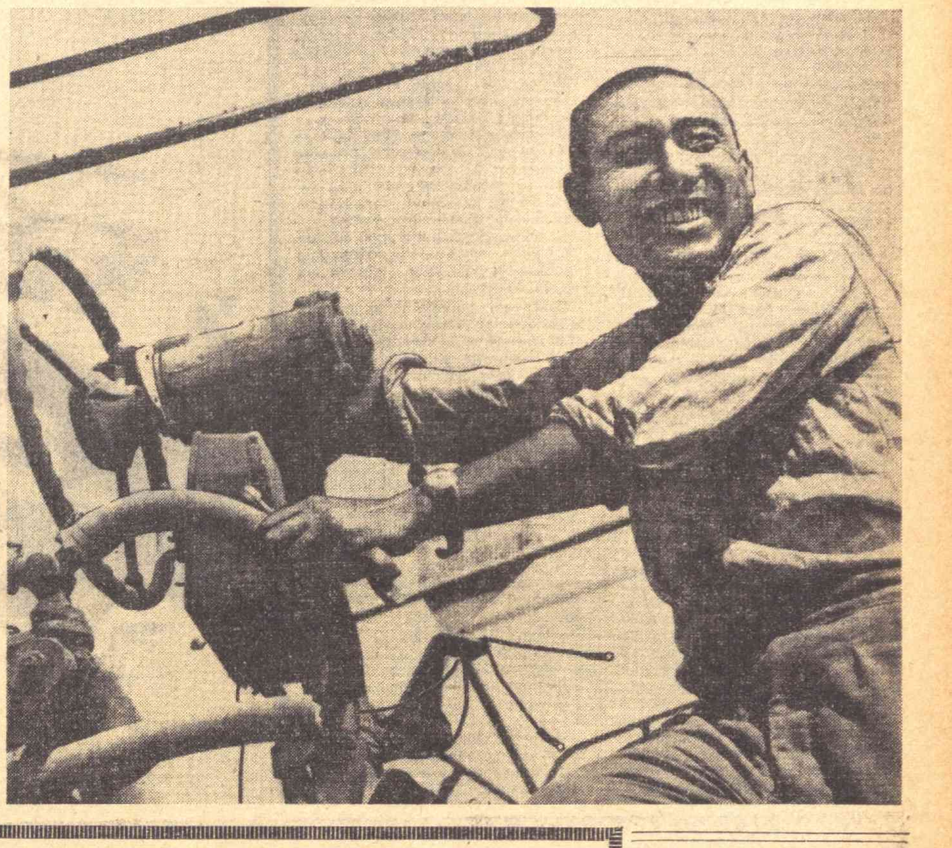

ХАЛҚ МАОРИФИНИНГ ЯНГИ РАВНАҚИ УЧУН

Жаҳонда энг илғор, ғоят теран билимларнинг нурли ўчоғи, башар тарихида энг покиза ва олижаноб ахлоқ-одобнинг порлоқ маскани, умримиз илк баҳорининг сўнмас гулшани — совет мактаби жамиятимиз ҳаётида ғоят улкан ўрин тутади. Ўтмишда икки процентгина аҳолиси хат-савод чиқара олган Ўзбекистонимиз учун совет мактаби ва унинг ҳайратомуз равнақи айниқса катта бўлди.

Жаҳолат ва ҳуқуқсизлик замонасида илм-маърифат эшиги меҳнаткаш халқ ўғил-қизлари учун ёпиқ бўлиши устига умумий умрнинг билимли бўлишга интилиши фақир қонуний бир нарса деб қаралар эди. Бизнинг энг инсоний жамиятимизда, бахтиёр совет замонасида эса, аксинча, ўқимаслик, билим эгаллашни истамасликнинг ўзи ғайри қонунийдир. Бирор ўғил-қизнинг ёки бошқа кимсанинг ўқишига, маърифатли бўлишига монелик қилиш эса совет қонунлари йўли билан таъқиб этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Умумий таълим мактаблари ишини янада яхшилаш тўғрисида» қабул қилган, кеча матбуотда эълон қилинган қарорида ҳам давлатимизнинг ушбу энг олижаноб қонунларидан бири ўз ифодасини топди. «Ҳамма жойда саккиз йиллик умумий мажбурий таълим жорий этилди», — дейилади бу қарорда. Чунки бутунича ҳақиқат ва маърифат устига қурилган бизнинг давлатимизда ҳаммага билим олиш учун кенг йўл очилган, ҳар бир фуқаронинг билимли, маданиятли бўлиши жамиятимизнинг манфаатларига мувофиқдир, коммунизм қуриш ишининг талабидир.

Бутун совет ҳокимияти йилларида бўлганидек, сўнгги етти йиллик даврида ҳам бизда мактаб иши тинмай юксала борди. Биргина бизнинг республикамизда шу давр мобайнида умумий таълим школаларининг тармоғи анча кенгайди, ўқувчилар сони ортди, ... Бу давр ичида қурилган мактабларнинг сони 1958 йилдагига қараганда ... Ўзбекистон мактабларида юз минглаб янги ўрин яратилди, республикамиз ўқитувчилари армияси янада кенгайди, ҳозирги кунда илм-фан асосларини ёш авлодга сингдириш, уни коммунистик ғоялар руҳида тарбиялаш борасида партиямиз ва ҳукуматимиз кўрсатмаларини амалга оширмоқдалар.

Республикамиз Компартияси Марказий Комитети ва ҳукумати эришилган ютуқлар билан бирга умумий таълим мактаблари ишида ҳали ҳам жиддий камчиликлар борлигини қайд этди. Бу камчиликлар айниқса ўқувчиларнинг билим сифатида, ўқитиш ва тарбия ишлари даражасида кўринмоқда. Бу ҳолатларни рўёбга чиқариш учун халқ маорифи органлари, мактаблар ишини тубдан яхшилаш зарур.

Қарорда мактаб ишининг катта ютуқлари билан бир қаторда ўқув-тарбия ишларининг бўшлиқларидаги жиддий камчиликлар ҳам кўрсатиб ўтилади. Бу камчиликларни тугатиш ва таълим-тарбия ишини янада юксалтириш мақсадида халқ маорифи органлари ва мактаблар олдига аниқ вазифалар қўйилган. Мактабларда ўқувчиларнинг билимини чуқурлаштириш, уларни меҳнатга ўргатиш, ахлоқий ва эстетик тарбиясини яхшилаш, педагогика илмининг ютуқларидан кенг фойдаланиш, ўқитувчилар малакасини ошириш, мактабларни моддий-техника базасини мустаҳкамлаш зарурлиги таъкидланади.

Республикамиз мактабларининг янги равнақи фан ва техниканинг энг сўнгги ютуқларига мувофиқ ўқув программалари асосида олиб борилиши лозим. Бунда ўқитиш жараёнида ўқувчиларнинг мустақил фикрлашини, ижодий қобилиятини ўстириш муҳим аҳамиятга эга. Бу соҳада Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти коллективи катта иш қилмоғи керак.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг бу қарорида ҳамма саккиз йиллик мактаблар ва ўрта мактабларни 1966 — 1967 ўқув йилига тайёрлаш вазифалари белгилаб берилган. Жонажон Тошкентимизда ва зилзила оқибатларини бартараф этиш, янги мактабларни қуриш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда. Вазифа — ушбу иш кўламини янада кўпайтириш, янги ўқув йилини тўла тайёргарлик билан кутиб олишдан иборат.

1967 йилни чақириладиган Ўзбекистон ўқитувчиларининг III съезди республикамиз халқ маорифи ҳаётида, барча мактабларимиз фаолиятида катта воқеа бўлади. Съезд очиладиган кунни мактабларимиз ишида, ёш авлодга илм-фан асосларини ўргатиш ва коммунистик ахлоқ нормаларини сингдиришда янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олиш — жанговар ва шарафли вазифадир. Уқитувчилар анжуманига ҳозирлик даврини Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг қарорини муваффақиятли амалга оширишда ҳал қилувчи қадам қўйиладиган даврга айлантирайлик, мактабларимиз фаолиятининг янги, юксак босқичга кўтарилишига эришайлик.

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛАЙЛИК

СССР МАТЛУБОТ КООПЕРАЦИЯСИ ВАКИЛЛАРИНИНГ VII СЪЕЗДИ

Совет кооператорлари катта ва муҳим воқеанинг гувоҳи бўлмоқдалар. 9 августда Москвада катта Кремль саройида СССР матлубот кооперацияси вакилларининг VII съезди очилди.

Катта Кремль саройида тўпланган меҳмонлар орасида чет эллардан келган қардош кооператив ташкилотларининг вакиллари ҳам бор.

Съезд ишида А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, Ф. Д. Кулаков ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси А. И. Микоян, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Э. Димшиц, КПСС Марказий Комитети савдо ва маиший хизмат кўрсатиш бўлимининг мудири Я. И. Кабков, СССР министрлари қатнашмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари Ф. Д. Кулаков КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг СССР матлубот кооперацияси вакилларининг еттинчи съездига йўллаган табригини ўқиб берди.

Кун тартибидаги биринчи масала устида Центросоюз правлениесининг раиси А. П. Климов доклад қилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг съездимизга йўллаган табриги, деди ўртоқ Климов, социалистик давлатимизда матлубот кооперациясига катта аҳамият берилаётганлигини, матлубот кооперациясининг қишлоқ аҳолисининг ишлаб чиқариш ва маданий эҳтиёжларини қондиришдаги ролини кўрсатади ... совет халқи турмушининг моддий даражасини ва маданий савиясини оширишга кўмаклашув фаолиятига нақадар юксак баҳо берилаётганлигини кўрсатувчи ёрқин далилдир.

(Давоми иккинчи бетда).

ПАХТАНИ МАШИНАДА ТЕРАЙЛИК

Г. ГАБРИЕЛЬЯНЦ,
Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раисининг ўринбосари

◆ ◆

Республикамиз деҳқонлари пахта учун курашнинг энг масъулиятли даврига қадам қўйдилар. Август мўл ҳосил тўплашда ҳал қилувчи ой бўлибгина қолмай, шу билан бирга, ҳосил йиғим-теримига тайёргарлик ишларини тўла тугаллашда ҳам ҳал қилувчи даврдир. Беш йилликнинг дастлабки босқичида она-Ватанга 3 миллион 750 минг тонна пахта етказиб бериш ва шунча ҳосилнинг 1 миллион 175 минг тоннасини машиналарда териш ҳақидаги республика пахтакорлари олган мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилиши август ойида амалга оширилиши лозим бўлган ишларга ҳам кўп жиҳатдан боғлиқ.

Машина терими — бу пахтачиликни ривожлантиришнинг асосий масаласидир. Машина теримини тўғри йўлга қўймасдан туриб пахта етиштиришни янада кўпайтириш, суғориладиган ерларда янги массивлар ўзлаштириш тўғрисида гап-сўз ҳам бўлмаслиги керак. Агар механизация воситаларининг ҳозирги аҳволини ҳисобга олганимизда, ҳар бир кишининг 3—4 гектар ердаги ғўзани қўл кучи билан парвариш қилишга қурби етса, у, бир ярим гектар майдондаги пахтани қўлда тера олади. Бунинг учун у жуда кўп вақтини сарф этади. Машина терими эса, пахтачиликда техника тараққиётининг бош звеноси ҳисобланади.

Республикамизда пахта теримини механизациялаштириш соҳасида бирмунча муваффақиятларга эришилди. Утган йили машиналарда 914 минг тонна пахта териб олинди. Терим машиналаридан кенг фойдаланилганлиги республика бўйича ҳар куни 90—100 минг тонна, ёки йиллик планнинг 2,5—3 проценти миқдорида пахта топшириш, пахта тайёрлаш юзасидан планни ва социалистик мажбуриятларни қисқа муддатларда бажариш, терим ишлари нархини камайтириш, далаларни кузги-қишки ишлар учун ўз вақтида ғўзапоядан тозалаш имкониятларини берди. Йиғим-терим авж олган кунларда машиналар ярим миллиондан ортиқ теримчининг ўрнини босди, бу ўз навбатида теримга четдан одамларни сафарбар этишни кескин камайтиришга олиб келди.

Эндиликда айрим хўжаликлар эмас, балки кўпгина районлар йиғим-теримни механизациялашнинг юксак даражасига эришдилар. Сирдарё области ялпи ҳосилнинг қарийб ярмини машинада, Тошкент области 43 процентдан кўпроғини машинада териб олди.

Пахта йиғим-теримини механизациялаштириш соҳасида катта қадам қўйилди. Лекин шунга қарамасдан, имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир. Умуман республика бўйича ўтган йили йиғиштирилган ҳосилнинг фақат 23 проценти машиналарда териб олинди, ҳар бир агрегатнинг терган пахтаси ўртача 44 тоннани ташкил этди, холос.

Пахтачиликни янада ривожлантириш юзасидан КПСС XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) ҳамда май (1966 йил) Пленумлари қарорлари олдимизга жуда катта вазифалар қўйди. Ана шу вазифаларни бажариш биздан йиғим-теримни механизациялаштириш бўйича барча ишлар савиясини қатъий оширишни талаб этади. Беш йиллик охирига бориб машинада терилган пахта камида 2.500.000 тоннани ташкил этиши керак. Бу ишга беш йилликнинг биринчи босқичида катта ҳисса қўшмоқ лозим. Машинада пахта териш юзасидан бу йил қабул қилинган мажбуриятларнинг муваффақиятли адо этилиши йиғим-теримни қисқа муддатларда ўтказиш ва пахтани нобуд қилмасдан териб олиш учун курашда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Бизда «Сабай» совхози, Янгийўл районидаги «Коммунизм», Поп районидаги Ленин номли, Охунбобоев районидаги Карл Маркс номли, Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» ва шу каби кўпгина хўжаликлар борки, улар пахта териш машиналаридан кенг фойдаланиш, терим ишларини оқилона уюштириш, четдан одам олмасдан пахта терими ни ўтказиш туфайли қўл кучини кескин камайтирмоқдалар, пахтадан мўл-кўл ҳосил етиштирмоқдалар. Ана шу хўжаликларнинг тажрибаси республикамиздаги бошқа колхоз ва совхозлар учун намуна бўлиб қолмоғи керак.

Машҳур механизатор Мамажон Дадажонов, бу йилги ҳосилнинг 50 минг тоннасини, ёки 70 процентидан кўпроғини машиналарда теришга аҳд қилган Оққўрғон райони колхоз ва совхозларининг, Зарафшон воҳасида машина теримини оммавий қўллаш ҳаракатининг ташаббускорлари — нарпайлик механизаторлар ҳамда пахтакорларнинг оташин чақириғига «лаббай» деб жавоб берган кўпгина илғор хўжаликлар машина терими юзасидан ўз планларини қайта кўриб чиқмоқдалар ва оширилган мажбуриятлар қабул қилмоқдалар. Илғор хўжаликлар машина теримига тайёргарлик ишларини тугаллаётганликлари нақадар қувончлидир. Янгийўл районидаги «III Интернационал», Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозларида ва бошқа хўжаликларда терим машиналари шай қилиб қўйилган, бошқа техникани тайёрлаш тугалланай деб қолган. Афсуски, бундай хўжаликлар ҳали оз.

Шунга иқрор бўлиш кераккки, машина теримига тайёргарлик бу ишдаги катта вазифалар талабига мутлақо жавоб бермайди. Республика бўйича мавжуд пахта териш машиналарининг фақат ярми, кўрак чувиш машиналарининг учдан бир қисми, кўрак териш машиналарининг ярмидан озроғи тахт қилиб қўйилган, пахтани қоп-қанорсиз ташиб олиш учун жуда кўп прицепларни тахт қилиб қўйиш талаб этилади.

Оржоникидзе, Киров, (Сирдарё области), Бўз, Иштихон, Бағдод, Киров (Фарғона области), Бухоро, Косон, Сариосиё, Гурлан, Кегайли ва Беруний районларида терим машиналари ремонти жуда ёмон бормоқда. Мазкур районлардаги қишлоқ хўжалик бошқармалари ва «Узсельхозтехника» бирлашмалари раҳбарларининг сўзи билан иши бир бўлмаётир.

Кўпгина районлардаги «Узсельхозтехника» бирлашмалари терим техникаси ремонтига яхши ҳисса қўшмаётирлар. Агар Андижон ва Самарқанд областларида тайёрланган машиналарнинг учдан бир қисми «Узсельхозтехника» корхоналарида ремонт қилинган бўлса, бошқа областлардаги ҳамда Қорақалпоғистон АССРдаги район бирлашмалари ремонтдан чиқарган машиналар сони жуда-жуда оз. Масалан, Фарғона областида ремонт қилинган 1199 та машинанинг 222 таси «Узсельхозтехника» устахоналари ҳиссасига тўғри келади. Қашқадарё областида тахт қилиб қўйилган 373 агрегатдан фақат бештасини «Узсельхозтехника» устахоналари ремонт қилиб берган. Кўрак териш машиналари, пахта юклагичлар, пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун прицеплар ремонтига келганда шуни айтиш кераккки, Сирдарё областидаги «Узсельхозтехника» корхоналаридан ташқари бошқа бирорта корхона бу ишда қатнашмаётир. Қудратли, техникавий ускуналанган ремонт корхоналарининг тўла қувват билан ишламаётганлигини, айни вақтда, терим техникасининг жуда қийин ремонти ўз устахоналарига эга бўлмаган хўжаликларда ўтказилаётганлигини тўғри иш деб бўлмайди. «Узсельхозтехника» бирлашмаси, республика Қишлоқ хўжалик министрлиги ва уларнинг областлардаги ташкилотлари тезда бу аҳволнинг олдини олишлари керак.

Республика «Узсельхозтехника» бирлашмаси «Главхлопкомаш» билан ҳамкорликда пахта териш машиналари ремонтини запас қисмлр билан тўла-тўкис таъминлаш чораларини кўришлари лозим.

«Узсельхозтехника»нинг бир қатор район бирлашмаларида, колхоз ва совхозларда пахта териш машиналари сифатсиз ремонт қилинаётганлиги ва тайёрланаётганлиги тўғрисида жуда кўп сигналлар келиб турибди. Техникани сифатли ремонт қилиш машина терими муваффақиятининг дастлабки шартидир. Ремонт сифати устидан қаттиқ контроль ўрнатмоқ, ремонтдан чиқарилган ҳар бир машинани қайта текшириб кўрмоқ керак.

Машина теримини муваффақиятли ўтказишда механик-ҳайдовчиларни танлаш ва ўқитиш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Афсуски, механик-ҳайдовчиларни танлаш иши ҳалигача тугалланмаган. Бу ишда айрим жойларда хатоликларга йўл қўйилмоқда. Баъзилар ҳар бир машинада битта ҳайдовчи бўлиши керак, ўшанда у машинага яхши қарайди ва кўпроқ ҳақ ишлаб олади, деган кайфиятда юрибдилар. Булар машина теримига зарар етказадиган кайфиятлардир. Машинада кечаю кундуз ишлаш учун ҳамма имконият бор. Машина пахтага шудринг тушмаган вақтда кечаю кундуз ишлаши лозим. Ҳар бир хўжалик олдида биринчи машина теримини, ундан кейин иккинчи теримни қисқа муддатларда ўтказиш каби масъулиятли вазифа турибди. Бунда пахта сортининг бузилишига йўл қўймаслик зарур. Ўз-ўзидан маълумки, бир киши ой давомида бир ўзи бир машинада ҳамма вақт ишлаёлмайди. Шунга кўра, ҳар бир машинани иккитадан малакали механик-ҳайдовчи билан таъминлаш бизнинг шу кеча-кундуздаги муҳим вазифамиздир. Бундан ташқари, тракторчиларни, механизаторларни, хўжаликнинг бошқа ишларида қатнашаётган механизатор кадр-

(Давоми учинчи бетда).

ЮКСАК УНВОН

Етти йиллик планни бажаришда жуда катта муваффақиятларга эришганлиги ва ишда юксак кўрсаткичларни қўлга киритганлиги учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 8 август фармонига биноан машинасозлик саноати корхоналарининг ходимларидан 22 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди ва уларга **Ленин** ордени ҳамда **«Ўроқ ва Болға»** олтин медали топширилади. Бу юксак унвонга сазовор бўлганлар орасида Тошкентдаги кабель заводининг мастери **Жаббор Розиқов** ҳам бор.

ЭНГ ЯХШИ ҚИШЛОҚ КИНОТЕАТРЛАРИ

Энг яхши қишлоқ киноустановкаларининг республика жамоат кўригида Ўзбекистон касаба союзлари Советининг биринчи даражали диплому ва биринчи мукофоти Фарғона областидаги Ҳамза номли совхоз клубига берилди.

Совхозда бадиий фильмлар билан бир қаторда, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши усталарининг тажрибаси тўғрисида ҳикоя қилувчи ленталар, илмий оммабоп ва хроникал ҳужжатли картиналар тез-тез намойиш қилиб туриладн. Фильмларни кўрсатиш олдидан лекциялар ўқилади, суҳбатлар ўтказилади.

Қишлоқ кинотеатрларининг ижодий мусобақасида Бухоро областидаги «Нарпай» совхозининг клубц ҳам ана шундай мукофотга сазовор бўлди. Андижон областидаги Ленин номли, Тошкент областидаги Киров номли, Фарғона областидаги Калинин номли совхозларнинг клублари иккинчи ўринларни эгалладилар.

Совет ҳокимиятининг эллик йиллиги шарафига 1 сентябрдан бошлаб энг яхши қишлоқ кино установкасини аниқлаш учун иккинчи республика жамоат кўригини ўтказишга қарор қилинди.

(УзТАГ).

«ЛЕНИНСКОЕ ЗНАМЯ» ГАЗЕТАСИ 25 ЁШДА

Сурхондарё область газетаси «Ленинское знамя»нинг биринчи сони чиқа бошлаганига шу йил 10 августда 25 йил тўлди. Область жамоатчилиги хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал қилишда, область меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялашда актив жангчи, пропагандист ва агитатор бўлиб келаётган газетани қизғин табриклади.

Н. В. Подгорнийнинг Австрияга визит билан бориши тўғрисида

Австрия Республикасининг федерал президенти Ф. Ионаснинг таклифига биноан, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний федерал президент доктор Шерфнинг Совет Иттифоқига қилган расмий визитига жавобан 1966 йил 10 октябрдан 17 октябргача расмий визит билан Австрияда бўлади.

ТАЪЛИМ ВА ҲАЁТ

МУҲИМ ҲУЖЖАТ

Умумий таълим мактаблари ишини янада яхшилаш ҳақидаги янги қарорда ўқишни, таълим-тарбияни ҳаёт билан чамбарчас боғлаб олиб бориш масаласига алоҳида эътибор берилган Ота-оналар ўртасида педагогика пропагандасини яхшироқ қўйиш, шу мақсадда лекторийлар, педагогика билимлари университетлари шохобчасини кенгайтириш, бола тарбиясига оид лекция, доклад ва суҳбатларни мунтазам ўтказиб туриш — ўқиш савиясини кўтаришдаги муҳим омиллардан биридир, деб таъкидлаб ўтилади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Буни биз ўз тажрибамизда синаяпмиз Райондаги қайси мактабда таълим-тарбия иши яхши йўлга қўйилган бўлса, бунинг энг асосий сабабларидан бири — мактаб коллективининг ота-оналар ва кенг жамоатчилик билан мустаҳкам алоқа боғлаганлигидадир.

Яна ҳамма мактабларда буфет ва ошхоналар, медпунктлар ташкил этиш, мактабларни энг малакали ўқитувчи кадрлар билан таъминлаш сингари тадбирлар ҳам белгиланганки, бу партия ва ҳукуматимизнинг халқ маорифи ва ёш авлод тарбияси ҳақида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигининг яна бир ифодасидир. Тошкентда алоҳида ўқитувчилар уйининг очилиши эса республика маорифчилари ҳаётида унутилмас воқеа бўлади, албатта. Шу билан бирга қарорда кўтарилган масалалар маорифчилар зиммасига жуда катта масъулият ҳам юклайди. Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кўмагига суянган республикамиз халқ маорифи ходимлари бу масъулиятли вазифани шараф билан адо этишларига ҳамма шарт-шароитлар мавжуд.

М. НИШОНОВ,
Тошкент шаҳар Чилонзор район халқ маорифи бўлимининг мудири.

АНИҚ РЕЖАЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг куни кеча газеталарда эълон қилинган «Умумий таълим мактаблари ишини янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорида маориф соҳасидаги жуда муҳим актуал масалалар ўртага ташланади. Бу масалаларни ҳал этиш билан маориф ишимиз янада юксалади, мактабларнинг турмуш билан алоқаси тағин ҳам мустаҳкамланади.

Бу янги ҳужжат чиндан ҳам кўпқиррали. Унда кўтарилган масалаларни бир-икки кунда ҳал этиб бўлмайди, албатта. Бунинг учун ҳамма алоқадор ташкилотлар, биринчи навбатда биз маорифчилар чуқурроқ ўйлаб кўришимиз, қарорда кўрсатилган вазифаларни турмушга тезроқ татбиқ қилиш масаласида аниқ режалар тузиб олишимиз даркор.

Р. АЗЛАРОВ,
Тошкент шаҳридаги 15- мактаб директори.

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

Матлубот кооперациясининг бундан буёнги фаолиятида қандай асосий йўл тутиши, деди докладчи, КПСС XXIII съездининг қарорларида белгилаб берилди. Қишлоқ жойларида аҳолига савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш кооперациянинг энг биринчи вазифаларидан биридир. Бу ишни 351 мингта чакана савдо корхонаси, 60 мингдан кўпроқ ошхона, кафе ва ресторанлар бажариб келмоқда. Ҳозир қишлоқдаги товар обороти шаҳардагига қараганда тезроқ ривож топмоқда.

Асосан, қишлоқ аҳолисига хизмат қилаётган матлубот кооперациясининг чакана товар обороти ўтган етти йил мобайнида 69 процент кўпайди, шаҳарда эса чакана товар обороти 56 процент кўпайди.

Узоқ вақт фойдаланиладиган молларга, маданий ва рўзғор молларига талаб анча ортиб кетди.

Докладчи савдо маданиятини ошириш масалаларига катта эътибор берди.

Савдонинг моддий техника базасини мустаҳкамлаш кооперация ташкилотларининг энг муҳим вазифаларидан биридир. Музхоналарни кўпайтиришга бундан буён алоҳида эътибор берилади. Музхоналарнинг ҳажми беш йиллик мобайнида камида 120 минг тонна кенгайтирилади. Шу билан бирга докладчи айрим хўжалик ходимлари музлатадиган ускуналар олиш умидида муз сақланадиган жойлардан фойдаланишдан бош тортиб нотўғри ишлаётганликларини уқтириб ўтди.

Ҳозир қишлоқ жойларида бинокорлик материаллари, ишлаб чиқариш-хўжалик учун керакли моллар ва ёқилғи билан савдо қилишни авж олдиришга ғоят катта аҳамият берилмоқда. Бу йил матлубот кооперациясига аҳолига сотиш учун бериладиган ёғочлар ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кўпайтирилади, тахталар эса 2.3 баравар кўпайтирилади. Матлубот кооперациясига етарли миқдорда кўмир, брикет ва ўтин ажратиб берилади. Бироқ, баъзи ходимлар савдони яхши йўлга қўйиш ўрнига уни бошқа ташкилотларга топшириш масаласини қўймоқдалар. Аҳолини ёқилғи билан тўла таъминлаш учун матлубот кооперацияси партия Марказий Комитети ва ҳукумат олдида жавобгардир.

Ўртоқ Климов маҳаллий саноат ва кўмакчи касблар тўғрисида гапириб, буларни ривожлантиришга кооператив ташкилотларининг ёрдамлашишларини уқтириб ўтди.

Партия XXIII съездининг Директиваларида сабзавот, мева, узум ва картошка етиштиришни янада кўпайтириш кераклиги уқтириб ўтилди. Шунга яраша мазкур маҳсулотларни харид қилиш ҳам кўпайтирилади. Кооперациянинг шундай маҳсулотларни тайёрлаш обороти 1965 йилда 4 миллиард 740 миллион сўмга етди. Маҳсулот тайёрлаш планлари бажарилди. Баъзи муҳим маҳсулотларни тайёрлаш плани эса анча ошириб бажарилди. Шу йилнинг биринчи ярмида тухум, жун, мўйна, хом тери ва бошқа хом ашёларни харид қилиш планлари ҳам ошириб бажарилди. Украина матлубот кооперацияси тухум, жун ва боғ резавор меваларини тайёрлаш йиллик планларини муддатидан олдин бажарди.

Докладчи капитал қурилиш, кооператив ташкилотларида хўжалик ҳисобини кучайтириш, кадрлар тайёрлаш ва матлубот кооперациясининг фаолиятида демократик принципларни мустаҳкамлаш масалаларига ҳам тўхталиб ўтди. Докладчи халқаро алоқаларнинг ривожланишига анча эътибор берди.

Пировардида ўртоқ Климов совет кооператорлари мамлакатимизда коммунизм қуриш умумхалқ ишига ўз ҳиссаларини қўшадилар, деб съезд делегатлари ва матлубот кооперациясининг барча ходимлари номидан коммунистик партияни ва ҳукуматни ишонтирди.

Кечки мажлисда съезд Центросоюз ревизия комиссияси раисининг ўринбосари Ф. Н. Ипатьовнинг Центросоюз ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини тинглади.

Ҳисобот докладлари юзасидан музокаралар бошланди.

10 августда съезд ўз ишини давом эттирди. (ТАСС).

ТОШКЕНТИМИЗ ЯНАДА ГЎЗАЛ БЎЛАДИ

РЕСПУБЛИКА ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДА

Маҳаллий Советларнинг зилзиладан зарар кўрган уй-жой фонди капитал-тиклаш ремонтини тезликда ўтказиш мақсадида «Главташкентстрой» ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг қурилиш бошқармаларига квартираларда турувчиларни ва уларнинг оила аъзоларини вақтинча ишга жалб этиш учун рухсат берилди. Уларнинг меҳнатига ишбай асосида ҳақ тўланади.

Қурилиш ташкилотларига хонадонларнинг квартираларини ремонт қилиш учун зарур материалларни ажратиб бериш топширилди.

Барча ишларга амалий раҳбарлик қилиш прорабларга, ремонтнинг бориши ва сифатини контроль қилиш эса, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг ремонт-тиклаш ишлари бошқармасига топширилди.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ. Чилонзорда бошқа қардош республикалар қатори Озарбайжон бинокорлари ҳам илдам суръатлар билан гўзал ва шинам уй-жой биноларини бунёд этмоқдалар. Суратда (чапдан): монтажчилар бригадасининг бошлиғи Борис Богиров, монтажчилар Дереник Тохян ва Анатолий Муленков ўртоқлар.

А. Ходаков ва Р. Шамсиддинов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Солдат **МАКТУБЛАРИ**

ҚАЛБИМИЗ СЕН БИЛАН

— Янги, гўзал Тошкентни барпо этаётган баҳодир бинокорларга солдатлик саломи!

— Қурилиш кўлами ва суръатини кун сайин ошираётган янги Тошкент бунёдкорларига офарин!

Ҳар куни редакциямизга Ватанимизнинг турли чеккаларидан келаётган ўнлаб солдат мактубларида ана шундек қайноқ қалб даъвати, фарзандлик саломини ўқийсиз.

— Азим Тошкентни янада гўзал ва янада обод этиш иштиёқида маржон тер тўкаётган шижоатли комсомол-ёшлар ишига ҳавасимиз келади,— деб ёзади Украинадан С. Мирзакаримов,— зероки улар меҳнатининг меваси асрлар оша жасорат обидаси бўлиб қолади.

Хабаровскдан Р. Рўзиохунов, А. Нуримбетов, Белоруссиядан Э. Эшонқулов, Одессадан А. Абдуллаев, Амурскдан Б. Хўжаев ва бошқа ўртоқлар ёзишган хат-хабарларда зилзила даврида тошкентликлар кўрсатган матонат, шу кеча-кундузда олиб борилаётган катта бунёдкорлик ишлари солдатларни Ватанга садоқат билан хизмат қилишда янги зафарларга илҳомлантираётгани баён қилинган.

Тошкентга бутун мамлакат ёрдам қўлини чўзган бир пайтда,— деб ёзади,— Мордовия Автоном Республикасидан О. Худойберганов, О. Шомирзаев ўртоқлар,— бўлинмамиздаги украин, белорус, латиш, ўзбек ва бошқа миллат фарзандларидан иборат ҳарбий қурувчилар оширилган мажбурият олишиб, ўзларининг икки кунлик иш ҳақларини «Тошкент фонди»га юборишга қарор қилдилар.

— Биз Тошкент бинокорларига қасамёд қилиб айтамизки, — деб ёзади старший сержант М. Абдуллаев, — бутун мамлакат қатори Ўзбекистон меҳнаткашларининг ижодий меҳнатини, осойишталигини, фаровон турмушини кўз қорачиғидек сақлаймиз. Совет солдати деган юксак номни қадрлаб, ҳарбий техникани кунт билан эгаллаймиз, Ватан чегараларида ҳушёр туриб, аъло хизмат намуналарини кўрсатамиз.

— Биз ҳарбий хизматни ўташ билан бирга турли касбларни эгаллаётирмиз. Сафимизда қирқ ҳунар соҳиблари кўп. Ҳарбий хизматни тугатгач, уларнинг аксарияти Тошкент қурилишига ҳисса қўшишга аҳд қилишган. Улар орасида ғишт терувчилар, сувоқчилар, шоферлар бор.

Солдат Я. Ашуров ўз хатида ана шу хайрли истакни баён қилган. Солдатлардан А. Аркаев, О. Очилов, Й. Хўжаев, Д. Муҳамедов ва бошқа қатор ўртоқларнинг мактубларида ҳам юқоридаги каби ватанпарварлик ҳис-туйғулари битилган.

Шунингдек, солдатлардан Х. Холбоев, Б. Хўжаев ўртоқлар қуйидаги мазмунда хат ёзганлар:

«Ҳурматли редакция! Журнал ва газеталарни варақлаганда Тошкент ҳақидаги мақола, хабарларни, айниқса диққат билан кўздан кечирамиз. Она-Ватанимизнинг турли чеккаларидан ёрдамга борган, саҳий қалб азамат қурувчилар Тошкентга чирой киритмоқдалар. Биз ҳам улар сафида бўлишни жуда истардик. Шу истакни рўёбга чиқариш учун кимга, қаерга мурожаат қилиш керак?»

М. Нариманов, Х. Қорабоев, Х. Самиев ўртоқлар ҳам ўз мактубларида юқоридаги саволни ёзиб юборганлар. Биз бу ўртоқларнинг саволларига ўз сафдошлари, солдатлик гаштини сураётган йигитларнинг юрак сўзлари жавоб бўлур деб ўйлаймиз.

Мана, оддий солдатлар Б. Имомов, А. Маматов, Э. Абламов, А. Мирзаев, денгизчи А. Асқаров ўртоқларнинг юрак сўзлари:

— Ватан бизни қаерга чорласа боришга тайёрмиз. Тошкентни қайта қураётганларга ҳавасимиз келади. Агар зарур бўлса биз ҳам улар сафига борамиз. Ҳозир эса шу ерда туриб Тошкент қурилишига ўз ҳиссамни қўшаман деган солдат кечагидан бугун, бугунгидан эртага яхши хизмат қилиши, ҳарбий техника ва билимни кунт билан эгаллаши, бир сўз билан айтганда, Ватанга лойиқ посбон бўлиши керак. Бизнинг аҳдимиз шу!

Яшнайвер Тошкентим! Дўстлик шаҳрим, сен қардошлар ёрдами ва мададида янада обод, янада гўзал бўлишингга ишонимиз комил».

Солдат мактублари турли-туман. Лекин уларни ҳар бирида ҳам «Тошкент, қалбимиз сен билан» деган фикр қизил ипдек ўтган.

ТУРМУШИМИЗ ГЎЗАЛ БЎЛСИН

М. ҲАСАНОВА,
Ўзбекистон КП Самарқанд область комитетининг секретари

Мустаҳкам иқтисодий база — халқ турмуши фаровонлигининг негизи. Маданий турмуш учун ўтмиш сарқитларига қарши курашиш, кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш бош омилдир. Кишиларнинг турмуши қанчалик яхши бўлса, иқтисодимиз ҳам шу қадар тез юксалади, хўжалик, маданий турмуш вазифалари муваффақиятли бажарилади.

Турмуш маданияти деб аталадиган проблеманинг мазмуни, моҳияти ғоят кенг. Бу проблема шаҳарда ҳам, қишлоқ жойларида ҳам кўп соҳаларни ўз ичига олади.

Самарқанд областида кейинги йилларда ҳам турмуш маданиятини юксалтириш соҳасида анча ишлар қилинди. Меҳнаткашларни барча қулайликларга эга бўлган уй-жойлар билан таъминлаш, йўлга эътибор — элга эътибор деган шиор остида равон йўллар қурилиши, колхоз қишлоқларини обод қилиш, электрлаштириш, радиолаштириш аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш ва бошқа масалалар партия ташкилотларининг ҳамда маҳаллий Советларнинг фаолиятидан салмоқли ўринни эгаллади.

Партия ташкилотлари бу масалалар билан мунтазам шуғулланиб борадиган бўлиб қолдилар. Партия комитетларининг бюролари ва йиғилишларида маданий-маиший хизмат масалаларига алоҳида эътибор берилаётир.

Ўтган йили область колхозлари, совхозларида капитал қурилиш ҳажми 1964 йилдагига нисбатан 12 процент ошди. Қишлоқларда колхозлараро қурилиш ташкилоти кучи билан 800 тадан кўп қурилишлар, шу жумладан, дала шийпонлари, клублар, мактаб бинолари, ёзги ва қишки кинотеатрлар, болалар боғча, яслилари, 8.550 квадрат метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилди. 1959 йилда область колхозларида 30 та кутубхона бор эди. Ҳозир эса 136 кутубхона ишлаб турибди.

Аҳоли орасида газета, журналларга обуна бўлиш, тарқатиш юзасидан катта ишлар қилинди. Натижада газетхонлар кўпайди. 1963 йилда область бўйича ҳар 1.000 киши ҳисобига 360 нусха газета-журнал тўғри келса, бу йил шу рақам 507 тага кўпайди, ёки 147 нусха ошди.

Илғор хўжаликлар, район ташкилотларининг ташаббуси билан қишлоқларда шаҳар типидаги посёлкалар қуриш кенг тус олди. Бу посёлкаларда турмуш учун ҳамма қулайликларни яратиб бериш кўзда тутилган. Каттақўрғон районидаги Ленин номли, Нарпай районидаги Киров номли ва Булунғур районидаги «Октябрь» колхози правлениелари ва бошланғич партия ташкилотларининг ташаббуси билан генерал план асосида шаҳар типидаги обод посёлкалар барпо этилмоқда.

Бундан икки-уч йил бурун Иштихон районидаги «Халқобод» колхозининг Бадай чўлида ҳеч нарса йўқ эди. Ҳозир ана шу чўлда ҳашаматли жамоат бинолари, колхозчилар учун кўп хонали уйлар қад кўтарган. Катта йўл ёқасида намунали ҳаммом, ошхона, магазин, қишлоқ хўжалик машиналари гаражи, марказий дала шийпони, икки қаватли болалар комбинати, клуб ва кутубхона колхозчилар хизматида. Янги қурилган ва фойдаланишга топширилган кўпчилик уйлар газлаштирилган. Колхоз посёлкаси ва 17 қишлоқ ёппасига радиолаштирилган, электр нурлари билан таъминланган.

Кўпчилик бригадаларда яхши жиҳозланган дала шийпонлари бор. Икки участкада агитпункт бўлиб, улар атрофига агроном, ўқитувчилардан иборат 120 агитатор ҳамда 36 лектор тортилган. Улар колхозчилар орасида системали лекция, доклад ва суҳбатлар ўтказиб турибдилар. Кун ора ялпи кинофильмлар кўрсатилади. Кейинги бир ярим йил ичида 60 дан ошиқ хонадонларда ҳовли тўйи ўтказилди.

Шу муддат ичида областда меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатиш ҳажми қарийб 30 процент, 1958 йилга қараганда эса 3.5 баравар ошди. Бунга юқорида кўрсатилганидек, қишлоқ жойларида маиший хизмат тармоқларини кенгайтириш туфайли эришилди. Бултурнинг ўзида областда 5 та маиший хизмат кўрсатиш комбинати ишга туширилди. Колхоз ва совхозлар ажратиб берган биноларнинг 12 тасида комбинатлар ташкил қилинди. Ҳозирги вақтда областимиздаги хўжаликларда турли хизмат кўрсатувчи 474 устахона ишлаб турибди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи 1.181 точка бор.

Область, район партия комитетлари қишлоқ Совети ва колхоз раҳбарларининг эътиборини ҳаммомлар қуришга, уй-жойларни оқлашга қаратмоқдалар. Ҳозирги пайтда область колхоз, совхозларида 100 га яқин ҳаммом ишлаётир.

Бизда қишлоқ жойлардаги уйларни оқлаш ҳеч қачон ҳозиргидек кенг кўламда авж олиб кетмаганди. Яқин орада колхоз, совхозларда 100 мингтача уйлар оқланди. Бу нарса қишлоқларимиз ҳуснини янада очади, меҳнаткашлар ҳаётини гўзал қилади. Самарқанд, Иштихон, Булунғур, Хатирчи районларининг кўпчилик хўжаликларида жамоат биноларини ва уйларни оқлаш одат тусига кириб қолди. Бу ҳам маданий турмушнинг бир белгисидир.

Қишлоқда савдо-сотиқ, айниқса маданий буюмлар билан савдо қилишнинг кенг равишда ривожланганлиги меҳнаткашлар турмуш маданиятининг нақадар ўсганлигидан далолат беради. Чунончи, 1965 йилда аввалги йилга нисбатан аҳолига радио товарлари 73 процент, электр товарлари 66 процент, велосипед ва мотоцикллар 42 процент, мебель ва бошқа уй-рўзғор буюмлари 46 процент кўп сотилди. Биргина Самарқанд районидаги Энгельс номли колхозда (раиси Ф. Қосимова, бошланғич партия ташкилотининг секретари И. Неъматов ўртоқлар) 225 хонадон телевизор, 350 хонадон радиоприёмник сотиб олган. 100 номерли телефон коммутатори колхознинг барча қишлоқларини бир-бирига боғлаган.

Турмуш маданиятига боғлиқ бўлган масалалар кўп қирралидир. Областимизда маданий-оқартув муассасалари тармоғи кенг қулоч ёйди. Биргина дала шийпонлари 1.600 тадан ошиб кетди. Шундан қарийб 900 таси янги типда қурилган.

Булунғур район партия комитетининг бу соҳадаги иши мақташга сазовордир. Райондаги ҳар бир колхоз, совхознинг бригадалари, бўлимларида намунали дала шийпонлари бор. Уларда кўргазмали агитация воситаларидан фойдаланишга алоҳида эътибор берилган. Шийпонларда иқтисодий бурчаклар, турли диаграммалар, бригада ва бўлимларнинг олган мажбуриятларини акс эттирадиган плакатлар бор. Деворий газета, «жанговар варақа»лар системали чиқарилади. Шунингдек, кўчма кутубхоналар ташкил этилган.

Шу райондаги Ленин номли колхоз маданият университети икки йилдан бери давом этади. Унда машғулотлар системали давом эттирилади. Халқ университетида уйни безаш, меҳмон кутиш, оилада болалар тарбияси юзасидан кўп марта кўргазмали машғулотлар ўтказилди. «Пайариқ» совхози, Ургут районидаги Максим Горький номли, Иштихон районидаги «Ўзбекистон» колхозлари ва бошқа жойларда ташкил этилган «Бахт уйлари» ёшларнинг турмуш мактабига айланган. Бундай «Бахт уйлари» кўпчилик хўжаликларда очилаётир. Буларда ёшлар кечалари, никоҳ тўйларини ўтказиш одат тусига айланмоқда.

Қишлоқларни обод қилиш, янги посёлкалар барпо этиш билан бир қаторда колхоз, совхоз партия ташкилотлари, комсомол ва касаба союз органлари равон йўллар қуришга ҳам катта эътибор бермоқдалар. Шу соҳада самарқандликлар ташаббуси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан қизғин қувватланди. Кейинги уч йил ичида йўл қурилиши ташкилотлари колхоз, совхозларнинг кучи ҳамда маблағлари билан 546 километрдан кўпроқ йўлга асфальт ётқизди. 32 йирик колхозлар равон йўлларга эга бўлди. Йўл қурилиш ойликлари муваффақиятли ўтди. Нарпай, Хатирчи, Каттақўрғон, Пастдарғом, Ургут районларида йўл қурилиши айниқса яхши ташкил этилди. Қишда лой, ёзда чанг бўладиган йўллар тобора камайиб боряпти.

Коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилмоқ учун халқ турмушининг барча ишлаб чиқариш ва маънавий томонларини тубдан яхшилаш талаб қилинади. Шу мақсадда жойларда бирқанча чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Ҳар бир район ва хўжаликларда маданий-маиший тадбирларнинг 1966—1967 йилларга мўлжалланган вазифалари белгилаб чиқилди. Шу икки йилда нималар қилиш кераклиги аниқланиб, район ва область Советларининг сессияларида тасдиқланди.

Тузилган планга кўра, область қишлоқларида 174 километрли масофада водопровод қувурлари ётқизилиши, жойларда кўп миқдорда артезиан қудуқлари, 2 550 оддий қудуқлар қазилиши керак. Колхозларда, совхозларда кўплаб янги ҳаммом қуриш кўзда тутилади. Ҳар бир колхоз, совхозда ҳаммом бўлади. Шунингдек, 1.896 уй, 105 та савдо точкаси, 10 та маиший хизмат комбинати ва 351 жойда устахона қад кўтаради.

Колхозлараро қурилиш ташкилотлари йўли билан шу йилнинг ўзида 14.500 ўринли мактаб, 17 клуб, 60 ҳаммом, 18 жойда ёзги кинотеатр, бир қанча шифохоналар қурилиши лозим. 1970 йилгача аксарият колхоз, совхозларда барча қулайликларга эга бўлган замонавий типдаги посёлкалар барпо этилади.

Область партия, совет ва комсомол ташкилотларининг, колхоз, совхоз раҳбарларининг диққат-эътибори қишлоқларни яқин йилларда тўла электрлаштиришга қаратилмоқда. 381 километрли юқори вольтли линиялар ва электр узатиш линиялари, 340 километр паст вольтли тармоқлар, 114 та трансформатор подстанциялари ишга туширилади. Буларнинг ҳаммаси 1966 йилда колхозларда 11 мингдан кўпроқ, совхозларда 4.300 хонадонни электрлаштириш имконини беради. Электрнинг ҳаётга чуқур сингиб бораётганлиги қишлоқларда холодильниклар, кир ювиш машиналари, радиоприёмниклар, телевизорларнинг сонини тобора кўпайтириш имконини бермоқда.

Кишиларнинг турмуши қанчалик тўқ, маданий ва фаровон бўлса, уларнинг онги, дунёқараши, руҳи ҳам шу қадар покиза, беғубор ва гўзал бўлади. Самарқанд область партия ташкилоти кишилар билан ишлаш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларнинг турмуш маданиятини юксалтириш масалалари билан кун сайин шуғулланиб боряпти. Биз бу вазифаларни қишлоқда партиявий ишларнинг энг муҳим соҳаси деб ўйлаймиз.

ЯНА БИР ИЛМИЙ ИНСТИТУТ

НУКУС («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Қорақалпоғистон филиали қошида яна бир илмий муассаса — илмий табиёт институти очилди. Бу институт автоном республиканинг геология, ихтиология, паразитология, ботаника, экономика проблемалари бўйича илмий иш олиб боради.

ИМТИҲОНЛАР ДАВОМ ЭТЯПТИ

Бир неча кундан бери Қорақалпоғистон олий ва ўрта махсус таълим ўқув юртларида кириш имтиҳонлари давом этяпти.

Т. Г. Шевченко номли Қорақалпоғистон Давлат педагогика институтининг ректори ўртоқ К. Ризаев биз билан суҳбатда бундай дейди:

— Институтимизга бу йил 500 студент қабул қилинади. Аризалар эса 3 мингдан ошиб кетди. Шунинг учун биз кириш имтиҳонларига алоҳида эътибор бериб, энг қобилиятли ёшларнигина танлаб олишга ҳаракат қиляпмиз. Кўпроқ қишлоқ ёшларидан, айниқса маҳаллий қизлардан қабул қилиш кўзда тутилган.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»да босилгандан кейин

«НИМА ДЕЙИШАРКИН?»

Наманган шаҳар партия комитети хабар қилади:

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 92-сонида ахлоқ темасида босилган «Нима дейишаркин?» сарлавҳали мақолада айрим маҳаллаларда рўй берган оилавий можаролар тўғрисида фикр юритилган, аҳоли орасида тарбия ишлари суст олиб борилаётгани танқид қилинган эди.

Текширишда мақолада келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Текшириш якуни Шаршара маҳалла хотин-қизлар совети мажлисида муҳокама қилинди. Қизининг турмушига нифоқ солган, куёвини ҳақоратлаган, жамоатчилик фикрини назарписанд қилмаган Робихон отин Акрамованинг ножўя хатти-ҳаракатлари қаттиқ қораланди. Самсоқжон Нўъмонов билан Тоштилла Нўъмоновалар турмуши қайта тикланди.

Шаҳар партия комитети маҳаллалар аҳолиси ўртасида оммавий-тарбиявий ишларни кучайтириш, меҳнатга яроқли хотин-қизларни жамоат ишларига кенгроқ тортишга қаратилган тадбирлар белгилади.

● ● ●

Хатларингизга **ЖАВОБ** *беramiz*

ЧЕК ҚЎЙИЛДИ

Меҳнаткашлар депутатлари Ўзбекистон район совети ижроия комитети хабар қилади:

«Хайрият, туш экан» сарлавҳали газетада босилмаган мақола юзасидан ўтказилган текширишда қуйидагилар аниқланди.

Элчи алоқа бўлими номақбул бинога жойлашган эди. Бино дарҳол ремонт қилинди. Район алоқа бўлимига даҳлдор бошқа ташкилот раҳбарлари билан маслаҳатлашиб, бу идорани тузукроқ жойга кўчириш топширилди. Газета-журналларни ўз вақтида тарқатмагани, чалкашликларга йўл қўйгани учун киоскачи Кенжабой Мадалиев вазифасидан четлатилди. Шунингдек, текширишда Элчи алоқа бўлими территориясида аҳолига радио хизмати кўрсатиш қониқарсиз эканлиги ҳам тасдиқланди. Бу камчиликни тугатишга қаратилган чоралар кўрилди.

Беш йиллик зарбдорлари

ХАЗИНАЧИ ЙИГИТ

Эсонжон Турсуновни Мурунтовда ҳамма танийди.

— Эсонжон бизнинг иш бошимиз. Мен унинг шогирдиман, — дейди Жўрабой Пардаев, — доим ундан ўрганиб, унга эргашиб ишлаймиз...

Эсонжон бошлиқ хазиначилар 2-карьерда меҳнат қилишарди. Ўрта бўй, қорамағиз йигит биз томон келди.

Ҳақиқий хазина — олтин сандиқ ичига кирдик. Эсонжон механизмни кўзларни қамаштираётган «девор»ларга қадади. Минглаб, миллионлаб юлдузлар ерга дув тўкилгандай бўлди. Турнақатор вагонеткалар маъданларни ташиб кета бошлади.

Хазиначилар бригадири Эсонжон Турсунов коллективнинг бу йилги режалари ҳақида гапириб, шундай деди:

— Ишчиларимиз беш йилликнинг биринчи йили топшириғини муддатидан 10 кун илгари бажаришга енг шимарганлар. Олти ойга белгиланган план 103 процент адо этилди. А. Маҳмудов, Ж. Пардаев, В. Ф. Юрченко сингари ишчан хазиначиларимиз смена топшириқларини доимо ошириб бажармоқдалар.

Дарвоқе, Эсонжон Турсуновнинг меҳнати, унинг жасорати ҳақида кўп нарсаларни билиб олдик. Эсонжоннинг меҳнат фаолияти Мурунтов олтин конининг очилиши билан бевосита боғлиқдир. У дастлаб ёрдамчи ишчи бўлган. Эсонжон геологларнинг қайси бири нима деса шуни бажарди. Тупроқни анализга олиб борди, ер қаъридан тортиб олинган лойқани лабораторияга элтиб берди. Бўш вақт топганда олимларнинг суҳбатини тинглади.

Эсонжон Турсунов меҳнат қилаётган коллектив зиммасига ўша пайтда энг масъулиятли вазифа — неча-неча йиллар мобайнида қуёшга бағрини тутиб ётган қум барханлари орасидан олтин конини топиш, уни ишга тушириш юклатилган эди. Эсонжон ва унинг ҳамкасблари бу юксак бурчни адо этиш учун ўнлаб километр чўлни яёв кезиб, ҳақиқий хазина манбаларини қидирдилар. Ер қаърини бир неча жойдан тешиб кўрдилар. Қанча-қанча қум зарраларини лаборатория синовидан ўтказдилар. Ниҳоят, геологларнинг мақсади рўёбга чиқди. Мурунтовдан хазина топилди...

Синчков ва мулоҳазали йигит Эсонжон Турсунов эндиликда Мурунтов олтин конида пармаловчи мастер бўлиб ишламоқда. У олтинтопарлар даргоҳида катта обрў-эътибор қозонган юзлаб азаматларнинг бири. Чунки Эсонжон Турсуновга ўхшаш паҳлавонларнинг қалб қўри, билак кучи, ақл-заковати туфайли Мурунтовнинг довруғи тез орада бутун мамлакатга ёйилди.

Эсонжон бригадаси аъзолари янги беш йилликда ўтган етти йилликда бажарилган иш ҳажмига тенг келадиган вазифани уддалашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйганлар. Эсонжон бошлиқ кончилар бригадаси Москва ва ленинградлик саноатчиларнинг тежамкорлик ҳақидаги ташаббусини маъқуллаб, ўтган олти ой мобайнида 3700 сўмлик турли материал тежашга муваффақ бўлган.

Мурунтовлик йигит Эсонжон Турсуновнинг шижоат ва ташаббусини партия, ҳукуматимиз юксак баҳолади. У Ленин ордени билан мукофотланди.

— Бу, бутун бригадамиз коллективига берилган юксак мукофотдир. — дейди Эсонжон Турсунов, — биз партия ва ҳукуматимизнинг ишончини оқлаш учун янада астойдил ишламоқдамиз.

Мурунтовлик йигитнинг ўнлаб сафдошлари, издошлари бор. Эсонжонга ўхшаш хазиначилар олтин рудаларини очиқ усулда қазиб олмоқдалар. Жаҳондаги бошқа конлардан қазиб олинаётган олтинларга нисбатан ғоят арзонга тушаётган олтин рудалар осонгина сараланади. Бу ерда меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш ҳаракати кенг авж олмоқда.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПАХТАНИ МАШИНАДА ТЕРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

ларни, шофёрларни «зангори кема»ларни бошқаришга қўшимча равишда сафарбар этиш керак. Мамажон Дадажоновнинг чақиригига жавобан хўжаликларнинг ўзида механик-ҳайдовчилар тайёрлаш ишини кенг йўлга қўйиш зарур.

Механик-ҳайдовчилар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш курсларида малакали инженер-техниклар, «Узсельхозтехника» район бирлашмаларининг ходимлари, колхоз ва совхозларнинг таниқли механизаторлари қўшимча равишда машғулот олиб боришлари зарур. Улар ўз иш усуллари, тажрибалари билан ўртоқлашишлари мақсадга мувофиқдир.

Вегитациянинг қолган даврида пахта териш машиналарини муваффақиятли қўлланиш учун зарур шарт-шароитлар яратилиши далалардаги ишларга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Илғор хўжаликлар мўл ҳосил етиштириш учун курашда ўзларининг ҳар бир қадамини машина терими тўғрисидаги ғамхўрлик билан бирга қўшиб олиб бормоқдалар. Улар ўсимликларнинг ғовлаб кетишига ва ётиб қолишига йўл қўймаяптилар, эгатларни тўғри олиб, суғориш сифатли ўтишига эришмоқдалар. суғоришдан кейинги культивацияни вақтида ўтказиб, далада кесаклар пайдо бўлишига йўл қўймаяптилар. Бу хўжаликлар августнинг иккинчи ярмида ҳамма далаларни яна бир марта текшириб кўришга ва пахта териш машиналари ва подборщикларнинг душмани — бегона ўтларни битта ҳам қўймасликка қарор бердилар.

Ғўзани эрта етилтириш — биринчи сортли кўп пахта олиш ва машина теримини муваффақиятли ўтказишга заминдир. Ғўзаларни август ойининг охиригача парвариш қилиш, ғўзани бир меъёрда суғориш, кўпгина участкаларда ерости сувларининг кўтарилиш даражасини камайтириш учун ҳамма чораларни кўриш, бирон бир важ топиб ўғит солинишига йўл қўймаслик — буларнинг ҳаммаси ана шу мақсадга эришишда асосий воситадир.

Ҳозир машинада терилиши лозим бўлган ҳамма майдонларни механик-ҳайдовчиларга бириктиб қўймоқ ва бу билан уларга далаларни синчиклаб текшириб кўриш имкониятини туғдирмоқ лозим. Механик-ҳайдовчи — пахта теримида марказий фигурадир. Биз унга энг қимматли нарса — пахта териш машинаси, ҳосилни ишониб топшириб қўйибмиз. Шунинг учун ҳам механик-ҳайдовчиларга ҳозирданоқ, айниқса терим кунларида катта эътибор берилиши, у далалар билан танишаётган кунлар учун ҳам ҳақ тўланиши, терим машиналарини тайёрлаётганлиги учун ҳақ олишига имконият яратилиши зарур. Хуллас, механик-ҳайдовчига ғамхўрлик қилишни ҳар қачонгидан ҳам яхшилаш талаб этилади.

Машина теримини муваффақиятли ўтказишда дефолиация муҳим аҳамиятга эгадир. Дефолиация машина теримига нечоғлик муносабатда бўлинганлигини текширишда механизаторларга ёрдам беради. Дефолиацияни кечиктириб юбориш ҳосилнинг тез етилишига ҳалақит беради, биринчи сортга топшириладиган пахта миқдорини камайтириб юборади, шу билан бирга, ғўза барглари яхши тўкилмайди. Ўтган йили химиявий воситаларда ишланган 48,5 процент майдонда дефолиация 11 сентябрдан 20 сентябрга қадар, 26,9 процент майдонда эса 20 сентябрдан кейин ўтказилди. Бу ғўза баргларининг яхши тўкилишига салбий таъсир кўрсатмай қолмади.

Оққўрғон райони хўжаликлари бу йил дефолиацияни 25 августда бошлаб 10 сентябрда тамомлашга қарор қилдилар. Район хўжаликлари дефолиантлар ташиб келтиришни тугалламоқдалар, сигналчи кишиларни шай қилиб қўймоқдалар.

Дефолиациянинг яхши фойда беришига эришмоқ учун кўпгина ғўза тупларида 1-2 та кўсак очилганда бу ишни ўтказмоқ керак.

Дефолиация кечиктириб ғўза барглари дағаллашиб қолганида, ҳавонинг ўртача ҳарорати пасайганида ўтказилса барг яхши тўкилмайди. Бу ўз навбатида терим машиналари учун қийинчиликлар вужудга келтиради, пахта ҳўл терилади ва ифлосланади. Бу билан хўжаликка, давлатга катта зарар етказиш мумкин. Республикамизда машинада терилиши лозим бўлган майдонлардаги ғўза баргларини сунъий усулда тўктириш учун етарли миқдорда дефолиантлар бор. Қўлда териладиган майдонлардаги ғўзани ишлаш учун яна дефолиантлар олиш кутилмоқда.

Ҳар бир район, ҳар бир хўжаликда пахтанинг етилишини ҳисобга олиб дефолиация муддатларини аниқлаб чиқмоқ керак. Пахтаси машинада териладиган майдонларни химиявий дорилар билан ишлашни навбатма-навбат ўтказиш муддатларини аниқлаш, бу муддатларга қатъий амал қилиш лозим. Бу иш бошлангунча «Узсельхозтехника»нинг ҳар бир район бирлашмасида дефолиантларни лабораторияда текшириб кўриш мақсадга мувофиқдир.

Ғўзалар баргини тўктиришда юксак самарадорликка эришиш учун барча шартларга қаттиқ риоя этилиши устидан жуда аниқ агрономия назорати ўрнатилишини таъминлаш, бажарилган ишларни синчиклаб қабул қилиб олиш, ғўза барглари қандай тўкилаётганлигини диққат-эътибор билан кузатиб бориш зарур, токи барча зарур шароитларда ғўзани кечиктирмай такрор ишловдан ўтказиш мумкин бўлсин.

Ўтган йили баъзи районларда шундай фактлар содир бўлдики, терим машиналари ғўза барглари яхши тўкилмаган далаларда ишлади, натижада пахта ифлос терилди, бинобарин, унинг намлилик даражаси кўпайди, бу эса омборларда пахтанинг бузилишига олиб келди. Бу йил бундай аҳволга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Биз тайёрлов пунктлари органларига юксак талаблар қўйишимиз керак. Улар тайёрлов пунктлари дарвозаларидан ташқарида топширилаётган пахтага нисбатан бефарқ қарамасликлари лозим. Пахта — Ватанимиз бойлиги. Шундай экан, биз унинг сифатли сақланиши ва тўқимачилик фабрикаларига сифатли етказиб берилиши учун ҳаммамиз жавобгармиз.

Ғўза барглари тўла тўкилганда, 50-60 процент майдондаги кўсак очилганда машина теримига киришиш — машина терими технологиясининг муҳим талабидир. Агар кўсаклар кам очилганда машина теримига киришилса, ҳали очилмаган кўсаклар шикастланиши ва нобуд бўлиши мумкин, бу эса ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлишига олиб келади. Шу нарса мутлақо нотўғри ва зарарлики, айрим ҳолларда баъзи ходимлар «йиғим-теримни илмий асосда ташкил этиш» шиори остида кўсакларнинг 65-70 проценти очилган майдонларда машина теримига киришишни кўзда тутишади. Бунга ҳеч қандай зарурат йўқ ва бундай қилиниши машина терими сифатига катта зарар етказиши ўз-ўзидан маълум.

Маълумки, ҳар бир машинага 30-35 гектар майдон ажратилади. Агар механик-ҳайдовчи биринчи теримни кўсаклар ана шундай оммавий равишда очилган вақтда бошласа, у вақтда ўзига бириктилган майдоннинг катта қисмидаги ҳосилни кўсаклар 75-80 процентдан 90 процентгача очилгандагина териб олади. Бу энг яхши пахта толалари билан ёмонларининг аралашиб кетишига сабаб бўлади. Бундай пахтадан иккинчи ва учинчи сорт тола олинади. Шунинг учун ҳар бир хўжалик кўсакларнинг 50-60 проценти очилганда биринчи машина теримига тушиб, бу ишни узоғи билан 10-12 иш кунида тугаллаши керак.

Машина теримининг иқтисодий самарадорлигини ошириш жуда муҳим аҳамиятга эга эканлигини унутмаслик керак. Бу эса машиналарнинг мавсумда терган пахтаси миқдорини ошириш, пахтани ерга тўкиб юбормасликни талаб этади. Айни вақтда машина теримига ажратилган майдонларда қўл кучи ишлатилмасин ва пахта териш агрегатларининг юксак унум билан самарали ишлаши таъмин этиладиган бўлсин. Машинага ишониш керак. машина очилган пахтанинг ҳар қандай ҳосилини йиғиб-териб олишнинг уддасидан бемалол чиқмоқда. Шу сабабли машина териб бериши мумкин бўлган пахтани қўлда теришга меҳнатни сарфлаш мутлақо ноўриндир.

Ўтган йили кўпгина хўжаликларда пахта машина билан терилган вақтда жуда кўп ҳосил ерга тўкилиб қолди ва уни қўлда териб олиш учун жуда кўп ишчи кучи керак бўлди.

Пахтани ерга тўкмаслик йўллари — дала ва техникани тайёрлаш, машиналарни созлаш ва ҳайдаш талабларига қаттиқ риоя қилиш деган гап. Баъзи жойларда, хусусан биринчи терим вақтида пневматик подборщикларни ишга солаётганликлари билан тоқат қилиб бўлмайди. Ана шу подборщиклар йиғиб олган пахтани ўз вақтида қуритиш ва тозалашга сарфланган озгина меҳнат ана шу ҳосилни йиғиб-териб олишга қўлда сарфланадиган жуда кўп харажатлар ўрнини бемалол қоплайди.

1965 йилда оммавий равишда ишлаб чиқарила бошлаган «ПХ-1,2» маркали подборщиклардан фойдаланиш ҳақида икки оғиз гапириб ўтишга тўғри келади. Агар, пахта майдони бегона ўтлардан тозаланган бўлса, эгатлар тўғри олинса, ўнқир-чўнқир жойлар бўлмаса бу подборщик жуда яхши ишлайди ва у териб олган пахта қуритилиб ўз вақтида тозаланса, яхши сортга ўтиши табиийдир. Буни «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози ва бошқа хўжаликлар тажрибасида очиқ-ойдин кўриш мумкин.

Ҳозир мавжуд бўлган подборщиклар ҳар қандай янги машина сингари такомиллашиб бораверади. Лекин ерга тўкилган пахтанинг 80-90 процентини териб олишга имкон беради. Шунга кўра, қишлоқ хўжалик органлари ва айрим хўжаликларнинг раҳбарлари ана шу подборщикларга нисбатан нотўғри муносабатда бўлиб, тўкилган пахтани қўлда теришни кўзлаётганликлари мутлақо нотўғридир. Механик подборщик — катта куч. Уларнинг ҳар биридан оқилона фойдаланиш зарур.

Подборщик — катта куч. Ҳар бир подборщикни ишга солиш, ундан самарали фойдаланиш керак.

Механик-ҳайдовчиларни пахтанинг тўла терилиши ва энг муҳими, пахтанинг ерга тўкилишини камайтириш учун моддий рағбатлантиришни кенг қўллаётган бир қатор хўжаликларнинг тажрибалари диққатга сазовордир. Айни вақтда тўкилган пахтани териб олишда қўл меҳнатидан рационал равишда фойдаланиш тўғрисида ҳам ғамхўрлик қилиш керак. Тошкентликлардан ўрнак олиб, тўкилган пахтани териб олиш миқдорига қараб эмас, тозаланган майдонларга қараб иш нормаси белгилаш муҳим аҳамиятга эгадир.

Пахта йиғим-терими поток технологиясида тайёрлов пунктлари ва уларнинг қуритиш-тозалаш цехлари энг муҳим, ҳал қилувчи звено ҳисобланадилар. Республика пахта тозалаш саноати министрлиги, область пахта тайёрлаш трестлари, пахта заводлари ва тайёрлов пунктларининг ходимлари қурилиш ташкилотлари ходимлари билан ҳамкорликда тайёрлов пунктлари ҳамда қуритиш-тозалаш цехларини белгиланган муддатларда тахт қилиб қўйишлари зарур. Машинада терилган пахтани узлуксиз қабул қилиб олишни таъминлашни ҳар томонлама пухта уюштириш мақсадида янги цехлар қурилишини тугаллаш учун куч ва ғайратларини сарфлашлари керак. Йиғим-терим ишларини механизациялаштириш юксак савияда бўлган районларда тайёрлов пунктлари ва қуритиш-тозалаш цехларини тахт қилиб қўйишга айниқса алоҳида ғамхўрлик қилмоқ зарур.

Машина терими даврида қишлоқ хўжалик органларининг, «Узсельхозтехника» органлари, колхоз ҳамда совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари, тайёрлов шахобчаларининг ходимлари пахтачиликни янада юксалтириш соҳасида партиямиз томонидан қўйилган вазифаларни амалда бажаришга нечоғлик қодир эканликлари юзасидан катта имтиҳон топширадилар. Ана шу имтиҳондан муваффақиятли равишда ўтишимизга шак-шубҳа йўқ.

Сирдарё области, «Пахтаорол» совхозида пахтачиликдаги барча ишлар механизациялаштирилган. Суратда: ғўзаларнинг ёмғир ёғдириб суғорувчи агрегат билан суғорилаётганини кўриб турибсиз.

А. Горонрик фотоси, (ЎзТАГ).

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ЁҒОЧДАН ЯСАЛГАН САНЪАТ АСАРИ

Рус дурадгорлари икки ярим аср муқаддам ёғочдан ажойиб меъморчилик ёдгорликларини яратган эдилар. Вологдалик ўймакор уста Владимир Комичев ана шу моҳир усталарнинг бу соҳадаги сирларини билиб олди. У бирорта ҳам мих қоқмай, бир ярим минг ёғочдан стол устига сиғадиган черков ясади.

Комичев номи номаълум ўз ўтмишдошларининг технологиясини такрорлаб, беш йил муқаддам ёниб кетган 24 қуббали машҳур Покров черковининг макетини яратди. Рус ёғоч меъморчилиги ноёб ижодкорлигининг бу нусхаси архитектор А. В. Половников ўлчови бўйича ҳақиқий ҳажмининг 20 дан бир қисмига тенг қилиб бажарилган.

1708 йилда Витерга дарёси соҳилида қурилган Покров черкови бутун жаҳонга машҳур бўлган бошқа бир ёғоч архитектура ёдгорлиги — Кижада 22 қуббали черков қуриш учун замин бўлиб хизмат қилди.

В. ГАНШИН.
(ТАСС мухбири).

ФАНИМИЗ НАМОЯНДАЛАРИ

КАМОЛОТ

...Ғани Орифхонович уруш тугагач, кўпчилик қатори кўкрагини орден ва медаллар билан безаб, она тупроғига қайтди, ўзининг илмий-тадқиқот ишлари ва педагогик фаолиятини давом эттирди. Олим ўз олдига Ўрта Осиё ва асосан Ўзбекистонда лёсс ва лёссимон жинсларнинг пайдо бўлиш қонуниятларини очиш, бу хусусдаги мавжуд назарияларни синчиклаб ўрганиш ва натижаларини практикага мумкин қадар тезроқ татбиқ этишни асосий вазифа қилиб қўяди. Чунки бу жинслар саноатнинг турли тармоқлари учун зарур хом ашёдир. Инсон қўли билан шу жинслар устида яратилган канал ва ариқлардан оби-ҳаёт — сув оқади, шу жинслар мавжудлиги туфайли Ўрта Осиё ерлари серҳосил ва ниҳоят, шу жинслар туфайли Ўзбекистон пахтаси оламга машҳурдир. Табиийки, буларни ўрганиш олимлардан машаққатли меҳнат қилишни, изланишни талаб этади. Сабаби, қуруқ тупроқни қазиб сув чиқарилса, канал деформацияга дуч келиши, сувнинг кўп қисми ер остига шимилиб кетиши мумкин. Баъзан шундай бўлганки, канал қазилган-у, сувдан дарак йўқ, чунки сув грунт бўшлиқлари орқали шимилиб, баъзан заминни ўпириб кетган. Канал бўйлаб ёриқлар пайдо бўлган, қанчадан-қанча тупроқ чўккан. Бу, албатта, шу жинсларнинг келиб чиқиши билан боғлиқ бир нарса эди. Бу ҳақда йигирмадан ортиқ гипотезалар мавжуд. Лёссларнинг ғоваксимонлиги, бир жинслилиги ва 100 метргача қалинликда ётиши каби бир қанча хусусиятлари олимлар олдидаги масалаларни мураккаблаштириб келмоқда эди. Унинг пайдо бўлиши хусусида олимлар юз йилдан ортиқ баҳслашдилар ва ниҳоят, асримизнинг қирқинчи йилларига келиб улар икки группага бўлиндилар. Бир группа олимлар лёсс шамол ҳаракати натижасида пайдо бўлган дейишса, бошқалар сув ҳаракати натижасида пайдо бўлган, деган фикрга келдилар. Бу қуруқ бир баҳс эмас эди чунки чўкиш ҳодисаларига қарши тегишли тадбирларни қўллашда, қурилажак иншоотларнинг чидамлилигини ҳисобга олишда, лёссдан қаерда саноат учун хом ашё сифатида фойдаланиш кераклигини аниқлашда фикрларнинг ва иш натижаларининг тўғри ҳамда самарали бўлиши кўп жиҳатдан юқоридаги назариянинг қай бирини қабул қилишга боғлиқ эди.

Шунинг учун 1946 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Геология институтининг старший илмий ходими Ғани Орифхонович Мавлонов ниҳоятда мураккаб масала — Ўрта Осиёнинг Марказий ва Жанубий қисмларидаги лёсс ва лёссимон жинсларнинг генетик типлари ва уларнинг инженер-геологик хусусиятларини ўрганиш ишига киришди.

Узоқ йиллар давомидаги тиниммсиз меҳнати туфайли олим лёсс хусусидаги уч асосий проблемани — мазкур территориядаги лёсс ва лёссимон жинсларнинг барча турларини чуқур ва ҳар томонлама ўрганиш, уларнинг пайдо бўлиши ва физик, шунингдек кимёвий хусусиятлари орасидаги қонуниятларини топиш билан боғлиқ бўлган бир қанча масалаларни ҳал қилишга эришди. Фан тараққиётида янги саҳифа очилди. Олим кўпгина карталар сериясини, лёсс ва лёссимон жинсларнинг классификацион схемасини яратди. Шунинг учун ҳам СССРда геология илмининг отаси академик В. А. Обручев Ғ. О. Мавлоновнинг докторлик диссертациясига ҳозирги даврда мазкур соҳада тенги йўқ асар, деб баҳо берган, катта илмий ва амалий аҳамиятга моликлигини таъкидлаган эди.

Дарҳақиқат, олимнинг қаерларда, қандай чўкиш ҳодисалари бўлиши мумкинлигини, қадимги ва ҳозирги суғориш шохобчаларининг чўкиш ҳодисасига таъсири каби масалаларни олдиндан айтиб беришининг ўзи катта илмий ва амалий аҳамиятга эгадир. Лойиҳачилар ва қурувчилар буларни билгач, бир қанча кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини оладилар, қаерда нима қилса, натижаси қандай чиқишини олдиндан яққол кўра оладилар. Шу сабабли чет эл олимлари ҳам Ғани Орифхоновичнинг ишига қизиқиб қолишди. 1959—1960 йилларда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига, Ғ. О. Мавлонов ҳузурига хитойлик профессор Ван Юнь-Янь ва қардош Болгария Академиясининг ходими Миньковнинг келиши ва устоз олимимизнинг Ҳиндистон, АҚШ ва Дания каби мамлакатларда бўлиб, ўз тадқиқотлари ҳақида илмий докладлар қилиши фикримизнинг далилидир.

Биз юқорида академик Ғ. О. Мавлоновнинг фақат инженерлик геологияси бўйича қилган ишларидан бир шингилини айтиб ўтдик, холос. Табиийки, бир мақолада олимнинг ҳамма ишларини, жумладан, Ўзбекистон ер ости сувлари запасини ўрганиш ва улардан халқ хўжалигида фойдаланишда муҳим аҳамиятга эга бўлган гидрогеология соҳасидаги ишларини атрофлича акс эттириш қийин. Шуни айтиш керакки, Ғани Орифхонович бир неча муҳим халқ хўжалик объектларининг консультантидир. 1960 йилда Ғани аканинг ташаббуси ва ғайрати билан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳузурида Гидрогеология ва инженерлик геологияси институти ташкил этилди. Ҳозирги кунда ҳам Ғани ака шу институтдаги илмий ишларга раҳбарлик қилмоқда. Тиниб-тинчимас олимнинг шахсий ҳужжатларини варақлар эканмиз, Ғани Орифхоновичнинг 1964 йилда Зарафшон дарёсида Айний қоясининг сурилиши натижасида пайдо бўлган хавфни бартараф қилишдаги меҳнати, шижоати учун партия ва ҳукуматимиз томонидан Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланганини муборакбод этувчи кўплаб телеграммаларни кўрамиз. Академик Ғ. О. Мавлонов мана шундай шошилинч масалаларни ҳал қилиш, Ўрта Осиё республикаларидаги табиий офатларни бартараф этиш бўйича тузилган маҳаллий ва ҳукумат комиссияларида актив иштирок этади. 1965 йилдаги Қорақум канали, лалмикор, Арис — Туркистон массиви, Томди каби ерлардаги воқеалар ва ниҳоят, шу йил 26 апрель ва 9-10 майдаги Тошкент зилзиласи ва ҳоказоларда Ғани ака ўзининг бой билими ва тажрибаси билан табиат қаршиликларини енгишда кишиларимизга жуда катта ёрдам беряпти.

«СССР қурғоқ зоналари» масалалари бўйича кенгаш раиси Ғани Орифхоновичнинг ҳаёт йўли ана шундай ёрқин, ибратлидир. Устоз олим шу кунгача ўнлаб фан докторлари ва кандидатларини етиштирди. Ғани ака Иттифоқ миқёсидаги бир қанча геологик ва гидрогеологик журналлар ҳамда тўпламларнинг масъул муҳаррири ёки редакцион коллегияси аъзосидир.

СССР Геология Министрлиги Гидрогеология ва инженерлик геологияси институтининг илмий ишлар бўйича директор ўринбосари профессор Ғ. О. Мавлонов ҳозир айни камолот босқичида. Совет фани хазинасига Ғани ака бундан буён ҳам ўзининг улкан ҳиссасини қўша олишига ишончимиз комил.

Н. ҲОЖИБОЕВ,
Узбекистон ССР Геология министрлиги Гидрогеология трестининг бошлиғи.

С. ҚОСИМОВ,
Ғ. РАШИДОВ,
СССР Геология министрлиги Гидрогеология ва инженерлик геологияси институтининг илмий ходимлари.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАЙЁРМИСИЗ?

ТАШАББУС

Орджоникидзе районининг Ғазалкент зонасидаги Абдулла Набиев номли 63-мактабда янги ўқув йилига тайёргарлик қизғин. Физика, химия, тарих-жамиятшунослик фанлари бўйича лаборатория ва амалий машғулотлар ўтказиш учун фан кабинетлари зарур ўқув-кўргазмали материаллар билан жиҳозланди. Ўқитувчилардан Зокир Бобоев, Сотиболди Эрматов, Ўскан Қўчқоров ўртоқлар бу ишда ташаббус кўрсатишди.

Мактабнинг физкультура зали ва майдончаси ҳам янги ўқув йилига тахт қилиб қўйилди. Мактабнинг жисмоний тарбия ўқитувчиси Бердиқул Усмонқулов раҳбарлигида юқори синф ўқувчиларининг ғайрат ва ташаббуси билан физкультура-спорт инвентарлари ремонт қилинди.

У. САЛОҲИДДИНОВ.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ШИФОБАХШ СУВ

Геология-қидирув экспедицияси Ромитан районидаги Марзия қишлоғи яқинида қудуқ қазиди. Янги қудуқдан шифобахш сув отилиб чиқди.

Тошкентдаги Семашко илмий-текшириш институтининг олимлари бу сувда 18 хил минерал модда бўлиб, у билан ошқозон, бел оғриғи, қичима ва бошқа кўпгина касалликларни даволаш мумкинлигини айтдилар.

Кўчма музей

Бухоро область ўлкани ўрганиш ва тарих музейининг ходимлари кўчма музей ташкил қилдилар. Кўчма музейнинг «Октябрь инқилоби ва Бухоро революцияси», «Ер-сувислоҳотига доир», «М. И. Калинин Бухорода» деган махсус стендлари томошабинларда катта қизиқиш уйғотаётир.

«Совет Узбекистони» мухбири.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИДА

ЯНГИ ТЕХНИКУМ

Хива районининг Қўшкўпир қишлоғида қурилиш техникуми очилди. Техникум областдаги колхозлараро қурилиш ташкилотлари учун ғишт терувчилар, дурадгорлар, турли касбдаги малакали бинокорлар тайёрлайди.

УЧРАШУВ

Каттақўрғон шаҳар музикали драма ва комедия театри коллективи ўз спектакллари, концерт номерлари билан Хоразм томошабинларини мамнун этди. Урганч районидаги Охунбобоев номли колхозда Хоразм ва Каттақўрғон театрлари артистлари ҳамда санъаткорларнинг учрашуви бўлди. Санъаткорлар ижод ва бурч ҳақида фикр олишдилар.

АТЕИСТЛАР УЙИДА

Паҳлавон Маҳмуд мақбараси — область атеистлар уйида савол-жавоб кечаси бўлиб ўтди. 1918 йилдан КПСС аъзоси, шахсий пенсионер А. Муҳаммадхўжаев, республика атеистлар уйининг директори Х. Холмирзаев, Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти давлат ва ҳуқуқ кафедрасининг ўқитувчиси Раҳмонзода ва республика фанлар академияси илмий ходимлари кечада лекциялар ўқидилар, саволларга жавоб қайтардилар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Узбекистони» мухбири.

«БАХТ» МАГАЗИНИ

Тошкент шаҳрининг Шота Руставели кўчасида «Бахт» магазин қурилиб, фойдаланишга топширилди. Бу ерда келин-куёвлар учун турли буюмлар сотилмоқда.

А. Тошпўлатов.

ОҚ ЙЎЛ, САЁҲАТЧИЛАР

Куни кеча бир группа сайёҳлар Тошкент туристик базасидан 22-А маршрути бўйича сафарга чиқдилар. Улар Самарқанд, Бекобод, Қўқон, Фарғона, Андижон, Аравон, Жалолобод, Сарическ, Фрунзе шаҳарларида бўладилар. Туристлар 22 кун мобайнида Ўзбекистон ва Қирғизистон республикасининг бир қанча шаҳарларида бўлиб, бу республикаларнинг маданияти, географияси билан танишадилар.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

Сирдарё область, Ильич районидаги Герман Титов номли совхознинг ўртоқ Шавкн Шакаров бошлиқ бригадаси аъзоларининг меҳнат ғайрати ҳаммага намуна бўляпти. Бригада аъзолари август ойини зарбдор ой деб эълон қилиб, ғўза парваришини бўшаштирмай давом эттирмоқдалар. Улар август ойида ҳамма майдондаги ғўзаларни икки марта, ривожи паст майдондаги ғўзаларни эса уч марта комплекс парвариш қилишга аҳд қилдилар.

Йил бошидан бери қилинган меҳнат ўз самарасини кўрсатяпти. Ҳозир айрим майдонлардаги ҳар бир туп ғўзада 16-18 тагача кўсак бор. Бригада аъзолари август ойида бу кўсаклар сонини 6-8 та кўпайтиришмоқчи.

Р. ХОЛМАТОВ.

ХИМИКЛАР ҒАЙРАТИ

Навоий химия комбинати ходимларининг қўли қўлига тегмайди. Иккита йирик газ компрессори ишга туширилмоқда. Мана уч кеча-кундузки, слесарь ва инженерлар компрессорлар ёнидан жилишмаяпти. Метан цехининг бошлиғи, ёш инженер Равил Акромов ҳам тун-кун компрессор бўлимида. Приборлар қайта-қайта кўздан кечирилмоқда. Уларни ишлатиб кўришяпти, текширишяпти.

Мана, компрессорлар ишга тушириб юборилди. Комбинатнинг бош инженери А. Ларин иш бошида турибди. Машинист Тусин электр схемасини улади, кабель ва двигателларни ишга тушириб юборди. Приборлар стрелкаси «ҳамма иш жойида» демоқчидек, қимирлаб турибди. Энди ёғ насоси тажриба тариқасида ишлатиб кўрилади. Тусин цех бошлиғи Равил Акромовдан кўзини узмайди. У эса мийиғида кулиб «хотиржам бўл» дегандек бошини қимирлатиб қўйди.

Мана, ёғ маномери стрелкаси бир текисда жилмоқда. Двигателларнинг айланиши тезлашиб, цехдаги шовқин-сурон кучайиб борди.

— Машиналарни юргизиб юборинг,— деб буйруқ беради Акромов.

Цехдаги кўпгина мураккаб приборлар ҳаракатга келиб, агрегат яхши ишлаётганидан хабар бериб турибди. Компрессорларда босим ортиб бормоқда. Ҳаммаси бўлиб атмосфера босими 320 га етиши лозим. Ҳозирча эса прибор стрелкалари 70 атмосферани кўрсатиб турибди. Ҳозир шундай бўлиши керак. Мана, Тусин компрессорни иш коллекторига улади. Газ синтез бўлимига ўта бошлади. Комбинат қулочини керган паҳлавондек, чуқур «нафас» олди.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда янги икки газ компрессорининг ишга туширилиши билан минерал ўғит ишлаб чиқариш учдан бирига ортади.

Навоий химиклари қишлоқ хўжалигига тобора кўпроқ ўғит етказиб беришдек қутлуғ вазифани яхши бажармоқдалар.

В. СКОРОДУМОВ.

ФУТБОЛ

«А» КЛАССИ ИККИНЧИ ЛИГА ЎЙИНЛАРИ ЖАДВАЛИ

Газетхонлар ва футбол ишқибозлари редакциямизга хат ёзишиб, футбол бўйича «А» класси иккинчи лигасида қатнашаётган Ўзбекистоннинг икки: Тошкент областининг «Политотдел» ва Фарғона шаҳридан «Нефтяник» командаларининг ўйинлар жадвали билан таништиришни илтимос қилишган.

Марҳамат, қуйида командаларнинг август ойида бўладиган учрашувлари жадвали билан танишинг!

11. «Иртиш» — «Политотдел», «Локомотив» — «Нефтяник», 16. «Уралмаш» — «Политотдел», «Энергетик» — «Нефтяник», 21. «Политотдел» — АСК (Хабаровск) «Нефтяник» — «Строитель» (Уфа) 26. «Политотдел» — «Звезда», «Нефтяник» — АСК (Хабаровск) 30. «Нефтяник» — «Уралмаш».

Бекобод бинокорлари қурувчилар кунини муносиб совғалар билан кутиб олдилар. Сиз ушбу суратда кўриб турган 80 квартирали уй 1 сентябргача фойдаланишга топширилади.

Б. Сафаров фотоси.

Оламда НИМА ГАП

◆ЗОРГЕНИНГ НОМАЪЛУМ КИТОБИ ТОПИЛДИ ◆ХИРОСИМА ФОЖИАСИ ҚАЙТАРИЛМАСИН ◆НИГЕРИЯДА ҚОН ТЎКИЛМАСЛИГИ КЕРАК

УРУШГА ВА АГРЕССИЯГА ҚАРШИ

ТОКИО, 9 август. ТАСС мухбири **Г. Гавриленко** хабар беради:

Атом ва водород қуролини тақиқлашга бағишланган Хиросима — Нагасаки конференцияси бугун Нагасакида 10 минг кишининг иштироки билан ўтказилган митинг билан тамом бўлди.

Хоккайдо ва Окинава, Кюсю ва Сикоку ороллари, Токио ва Осака, Иокусука ва Сасэбо шаҳарларининг жуда кўп вакиллари, мамлакатдаги барча 46 префектуранинг вакиллари Нагасакидаги жуда катта шаҳар залига тўпланишди.

Хиросима — Нагасаки конференциясининг халқаро қисмида қатнашган Совет делегацияси бошлиғи профессор Ф. Г. Захаров митинг қатнашчилари томонидан самимий кутиб олинди. Профессор Ф. Г. Захаров ядро қуролига қарши курашаётган японларга совет кишиларининг саломини топширди, Япониядаги тинчлик тарафдорларининг мардона курашига қойил қолганлигини айтди, совет халқи Вьетнамнинг мард халқига катта ёрдам бераётганлиги ҳақида гапирди.

Америкада тинчлик учун курашувчиларнинг вакили, бостонлик профессор Говард Зинн АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши курашни кучайтиришга, АҚШ ҳукуматини уруш ҳаракатларини тўхтатиш ва ўз қўшинларини Вьетнамдан олиб чиқиб кетишга мажбур этишга чақирди.

Атом ва водород қуролини тақиқлаш учун курашга бағишланган Хиросима — Нагасаки конференциясининг якунловчи митинги якдиллик билан маъқуллаган декларация Женева битимлари асосида Вьетнам масаласини ҳал этишга чақиради, ядро қуролини ҳар томонлама ва бутунлай тақиқлаш учун, ер остида ядро синовларини тақиқлаш тўғрисида битим тузиш ва ядро қуролини тарқатмаслик ҳақида шартнома тузиш учун кураш олиб боришга даъват этади.

Декларация АҚШ Окинава оролларини Японияга қайтариб берсин, Япония ҳукумати Америка атом сув ости кемаларининг Япония портларига киришини тақиқласин, Япония АҚШнинг ядро плацдармига айлантирилмасин, деб талаб қилади.

Декларация Японияда тинчлик учун курашни мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга, халқаро майдонда биргаликда қилинадиган ҳаракатларни кучайтиришга чақиради.

Окинава оролларини Японияга қайтариб бериш ва атом ҳамда водород қуролини тақиқлаш ҳаракатини кучайтиришни талаб этган резолюциялар ҳам қабул қилинди.

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

ДОР-УС-САЛОМ, 9 август. (ТАСС). Ангола озодлиги учун халқ ҳаракатининг бу ерда эълон қилинган ахборотида бундай дейилади: Ангола озодлиги учун курашувчилар 21 июлда Чиптала қишлоғидан 30 миля нарида Португалиянинг 51 солдатини ўлдирдилар.

Ангола озодлиги учун халқ ҳаракатининг ахборотида айтилишича, Португалия солдатлари Замбези дарёси соҳилида ватанпарварлар қурган пистирмага тушиб қолганлар.

Кейинги уч ой ичида қўзғолончиларнинг Жанубий Ангoладаги жанг ҳаракатлари натижасида Португалиянинг 143 солдати сафдан чиқарилган.

Р. ЗОРГЕ ЁЗГАН КИТОБ ТОПИЛДИ

БЕРЛИН, 9 август. (ТАСС). «Нойес дойчланд» газетаси бугунги сонида Германия Демократик Республикасининг олимлари герман империализми тўғрисида Рихард Зорге ёзган ва шу вақтгача маълум бўлмаган китобни топдилар.

Р. Зонтер тахаллуси билан Зорге нашр этган «Янги герман империализми» китоби 1928 йилда жаҳон сиёсати ва ишчилар ҳаракати проблемалари тўпламнинг иккинчи томи сифатида 5 минг нусха босилиб чиққан эди. Р. Зорге бу китобида герман империализмнинг иқтисодий базасини текширади. У, ўз асарида империализмнинг В. И. Ленин томонидан очиб берилган асосий хусусиятларига асосланади ва империализм ҳақидаги ленинча назарияни биринчи жаҳон урушидан кейинги Германия шароитларига нисбатан ижодий тарзда тадқиқ этади.

ФУМИ ВОНГВИТИТНИНГ МАКТУБИ

ХАНОЙ, 9 август. (ТАСС). Америка самолётлари 30 июль ва 1 августда Самнеа шаҳридан (Юқори Лаос) ғарби-жанубий ва шарқи-жанубий томондаги аҳоли яшайдиган бир қанча районларни бомбардимон қилдилар ва ўққа тутдилар. Бомбардимонлар натижасида тинч аҳолидан кўп киши ўлди ва моддий жиҳатдан катта зарар етказилди.

Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Нео Лао Хак Сат партияси марказий комитетининг бош секретари ва Лаос миллий бирлик ҳукумати информация-пропаганда ва туризм министри Фуми Вонгвититнинг Лаос масаласи юзасидан Женева конференциясининг ҳамраисларига юборган норозилик мактубида шу тўғрида гапирилади.

АҚШДА ИШСИЗЛИК

ВАШИНГТОН, 8 август. (ТАСС). Меҳнат министрлиги АҚШда 3 миллион 200 минг ишсизни рўйхатга олди. Июль ойида ишсизлар сони барча ишчи кучларнинг 3,9 процентини ташкил этди, апрель ойида эса, атиги 3,7 процентни ташкил этган эди. Ёшлар ўртасида ишсизлар айниқса кўп бўлиб, уларнинг сони 1 миллион 200 минг кишига етди.

НИГЕРИЯДА АҲВОЛ

ЛОНДОН, 9 август. (ТАСС). Нигерияда федерал давлат системаси яна тикланди. Мамлакат ҳарбий ҳукуматининг янги раҳбари подполковник Якубу Говон кеча Нигерия радиоси орқали сўзлаган нутқида шу гапларни айтди.

Рейтер агентлигининг мухбири Лагосдан хабар беради: Говон айтдики, федерацияни тиклаш — Нигерияда граждан ҳукуматини вужудга келтириш учун шарт-шароит яратиш йўлида кўриладиган дастлабки уч тадбирнинг биридир. Бундан ташқари, яқин орада миллий ассамблеяни чақириш мўлжалланади. Бу ассамблея янги конституцияни тузиш учун тавсияларни ишлаб чиқади. Бундан ташқари, ана шу тавсияларни маъқуллаш мақсадида референдум ўтказилади.

Якубу Говон менинг ҳукуматим «мамлакатда қонунчиликни тиклаш ва мустаҳкам тартиб ўрнатиш» учун ҳамма чораларни кўради, деди. «Мамлакатда қон тўкилмаслиги керак, республиканинг ҳар бир граждани хавф-хатарсиз яшашига ишониши лозим», — деди Нигериянинг ҳарбий раҳбари.

«БАЛОҒАТГА ЕТГАН ЖИНОЯТЧИЛАР»

«Нойе цайт» (ГДР) газетасининг хабар беришича, Германия Федератив Республикасидаги ҳукмрон партия — Христиан-демократик иттифоқ партияси раисининг биринчи ўринбосари Райнер Барцель яқинда шундай деган: «Атом бомбаси — бу худонинг совғаси. Ядро соҳасида бизга ҳеч қандай ўйинчоқларнинг кераги йўқ... Биз балоғатга етганмиз!».

Жаноб Барцелнинг бундай ўтакетган сурбетлиги биринчи навбатда шу билан изоҳланадики, ҳатто унинг ўзининг сўзлари билан айтганда «Федератив Республика хусусий ядро кучларини вужудга келтирадиган даврга яқинлашиб қолди».

Расмий маълумотларга қараганда, Ғарбий Германия ҳукумати 1956 йилдан 1960 йилгача бўлган давр ичида «ядро энергияси соҳасидаги илмий тадқиқотлар», яъни бошқача айтганда ўз атом қуролини ишлаб чиқиш бўйича ишлар учун 2.1 миллиард марка маблағ сарфлаган. 1965—1967 йилларда бу ишлар учун яна 2.5 миллиард марка маблағ сарфланади.

Барцелнинг юқорида тилга олинган ошкорона баёнотидан бир неча кун бурун АДН агентлиги Бонндан қуйидаги хабарни берди: «Ғарбий Германияда хусусий, аралашма ва давлат корхоналаридан ташкил этилган атом ўзаги ташкил этилди ва ҳозирнинг ўзидаёқ у актив ҳаракат қилмоқда». Нацистлар концлагери учун «Циклон Б» деган заҳарли газ ишлаб чиқарадиган «Сименс», «АЭГ» концернлари, «ИГ Фарбениндустри» жиноятчи-концернининг ворислари, «Металлгезельшафт-Дегусс» монополистик группаси, «Крупп-Броун Бовери» группаси ва бошқалар ана шу атом ўзагининг етакчи иштирокчилари ҳисобланадилар.

Ҳозирги вақтда Ғарбий Германияда 21 та атом реактори ишлаяпти ва қуриляпти. Шулардан Карлсруэдаги кўпбосқичли реактор, Юлихдаги реактор ва Каледаги экспериментал реактор энг йириклари ҳисобланади ва ҳарбий мақсадларда фойдаланилиши мумкин.

Яқинда Брюсселдаги Ғарбий Европа иттифоқи Германия Федератив Республикаси уч йилдан кейин йилига «ёрдамчи маҳсулот сифатида» 670 килограммдан плутоний ишлаб чиқарадиган 7 та атом реакторига эга бўлади, деб хабар берди. Ғарбий Германиянинг Карлсруэ, Юлих ва Каледаги учта атом реактори ҳозирнинг ўзидаёқ йилига ана шунча миқдорда плутоний ишлаб чиқармоқда. У 11 та атом бомбаси тайёрлаш учун бемалол етади.

Шу нарса жуда ҳам характерлики, Барцель бу гапларни америкаликларнинг Вьетнамдаги шармандали уруши ГФР томонидан тўла қўллаб-қувватланаётгани эвазига ядро қуроли олиш мақсадида АҚШга борганда айтди.

Ғарбий Германия раҳбарлари сурбетлик билан «балоғатга етганмиз» деб қичқираётганликларининг, атом қуролини олиш учун тўла пишиб етилганмиз деган баёнотларининг сабаби ана шунда эканлиги энди тушунарли.

Бироқ, улар бир нарсани ҳисобга олмаяптилар: жаҳонда «балоғатга етган» атом ишқибозларини жиловлаб қўйиш учун қурби етадиган кучлар ҳам мавжуд.

А. ГУРКОВ.
(АПН).

Вьетнам Демократик Республикаси. Халқ Армиясининг сапёрлари милиция жангчилари ёрдамида Америка бомбасини зарарсизлантирмоқдалар.

ВИА—ТАСС радиофотоси.

ҲИНДИСТОНДА БАЛИҚ ЁҒДИ

ДЕҲЛИ, 9 август. ТАСС мухбири В. Никитин хабар беради:

Аграда (Уттар Прадеш штати) атиги 10 минут жала қуйди. Кеча жала вақтида ёмғир билан бирга бир неча ўнлаб кичик балиқчалар ҳам ёғди.

Ҳиндистон газеталари шу ажойиб ҳодиса тўғрисида хабар бериб, бу балиқларни қуюн океандан ўраб олиб чиқиб кетган бўлса керак ва бу балиқчалар осмонда булут билан аралашиб, бир ярим минг километрдан кўпроқ йўл босган ва Ҳиндистон территориясига ёққан бўлса керак, деб тахмин қилмоқдалар.

Ливаннинг Триполи деган порт шаҳрида 1968 йили очиладиган ярмарка қурилиши бошлаб юборилди. 400 минг квадрат метр саҳнни эгаллайдиган майдонда улкан темир бетон айвон қурилади. Унинг остида ярмарка қатнашчилари бўлган мамлакатларнинг виставка майдончалари ва стендлари жойлашади.

П. ЕГОРОВ фотоси.
(ТАСС фотохроникаси.)

МИССИСИПИДА ОТИШМАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 9 август. (ТАСС). Кеча Американинг Гренада шаҳрида (Миссисипи штати) негрларнинг гражданлик ҳуқуқлари учун курашувчилар билан полиция ўртасида яна тўқнишлар бўлди.

Сайловчи негрларни рўйхатга олиш барвақт тўхтатилганлиги муносабати билан сайлов пункти ёнида норозилик митинги ўтказилди. Полиция митинг қатнашчиларидан тарқалиб кетишни талаб қилди, намойишчилар бунга унамаганидан кейин кўздан ёш оқизадиган гранаталар ташланди, қуроллардан ўқ узилди. Бу ерга чақирилган қўшинларнинг ёрдами билан полиция митингни тарқата олди. Шаҳарнинг негрлар яшайдиган маҳаллаларида аҳвол кескинлигича қолмоқда.

ОБ-ХАВО

Бугун кундузи республиканинг ҳамма областларида ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади. Фарғона водийсида момақалдироқ бўлади. Ҳарорат 31—37 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ёғингарчилик бўлмайди, кечаси 18—20, кундузи 32—34 иссиқ бўлади.

РАЗОЛАТ УЯСИ

Чикаго полициясининг сержанти Жозеф Солон ўз ҳаёти даврида не-не савдоларни бошидан кечирмади! Лекин яқинда бўлиб ўтган даҳшатли воқеа олдида у ҳам лоя қолди. Шаҳар медицина ўқув юрти ётоқхонасида ўлдирилган саккиз қизнинг мурдасини кўрганда: «Мен яшикларга беркитилган, калласи бутунлай узиб ташланган ўликларни ҳам кўп кўрганман. Лекин аввал кўрганларимнинг бари мана бу ваҳшийлик олдида ип ҳам эшолмайди», деди қалтираб. Ўлдирилганлар ичида ўзининг қариндоши ҳам бор эди.

Айтишларича, 1929 йилги Чикаго ўғрилари ўртасида бўлиб ўтган қонли жиноятлардан кейин бундай воқеанинг содир бўлганини ҳечким эслаёлмас эмиш. Ўша пайтда каллакесарлар полиция формаларини кийиб олиб, ёпиқ гараж ичида ўзларининг етти «ҳамкасб-лари»ни автоматдан ўқ узиб ўлдирган эдилар. Бу гал эса Спек номли бемаъни бир одам ярим кечада ошхона ойнасидан ошиб тушиб, медик қизларнинг ётоқхонасига киради.

Суратда: ашаддий қотил Спек томонидан ўлдирилган 8 ҳамшира қиз.

Уларга пичоқ ва пистолет билан дўқ қилиб, бошқа бир хонага ҳайдаб киради. Чойшаб боғичлари билан ҳаммасининг қўлини орқасига боғлайди. Кейин уларни галма-гал бинонинг бошқа хоналарига олиб бориб, киши ақли бовар қилмайдиган қийноқларга солади. Тўққиз қиздан биттасигина қутулишга муяссар бўлади. У каравот тагига кириб олиб, олти соат давомида қийналиб ётади. Сўнг қўлини чандиб турган боғичларни ечишга муваффақ бўлади ва ойнадан кўчага сакраб тушиб, ўтиб кетаётган полиция машинасини тўхтатади. Бўлган воқеанинг ҳаммасини гапириб беради. Полиция бинони ўраб олган пайтда эса жиноятчи беркиниб улгурган эди. Бинонинг турли бурчакларидан ярим-ялонғоч саккиз медик қизнинг мурдаси топилади. Учтаси бўғиб, иккитаси пичоқлаб, биттаси отиб ўлдирилган, иккитасининг эса кекирдаги қирқиб ташланган эди.

Омон қолган қиз берган маълумотларга биноан жиноятчининг расми кўпайтирилди ва шаҳар полициясининг ҳамма участкаларига тарқатилди. Жиноятчининг изига тушилди. Орадан бир неча кун ўтгач у қўлга тушди. Аммо Спекнинг қонхўрлигини «асримиз жинояти» деб номлаган газеталар, унинг тасодифан қўлга тушиб қолганини ҳам эътироф этди. Тунги меҳмонхоналардан бирининг хўжайини полицияга хабар бериб, квартирантларидан бири ўзининг қонтомирини қирқиб ташлаганлигини маълум қилади. Ҳеч нарсадан хабарсиз полициячи қонга бўялган ҳалиги кишини касалхонага олиб келади. Врачлар унинг бармоқ изидан медицина ҳамшираларини ўлдирган жиноятчи эканлигини билиб қоладилар. Қотил турма касалхонасига олиб бориб ётқизилади. У тузалгандан кейин суд қилиниши кутилмоқда. Ҳар ҳолда уни электр стулига ўтирғизишса керак.

Америка Қўшма Штатларидаги деярли ҳамма газеталар бу даҳшатли воқеанинг ипидан-игнасигача аниқлаб ёзишга ҳаракат қилаётирлар. Лекин улар АҚШнинг миллий бахтсизлиги бўлиб қолган жиноятчиликнинг келиб чиқиш сабаблари ҳақида эса лом-мим демайдилар.

Серхархаша баъзи репортёрлар ўзларига-ўзлари қизишиб савол бераяптилар: бундан олдин ҳам қотиллик билан қамалиб чиққан Спек қандай қилиб озодликда юрган эди? Агар бундай бемаъни кишилар Америка жамиятида онда-сонда учраганда эди, бундай саволга ажабланмаса ҳам бўлар эди. Ҳозир АҚШда жиноятчилик шунчалик авж олиб кетганки, ҳатто президентнинг ўзи жиноятчиликка қарши кураш чораларини кучайтириш ҳақида Адлия министрига кўрсатма берди.

«Крисчен сайенс монитор» газетаси Америка Қўшма Штатларида жиноятчилик қанчалик ошиб бораётганлиги ҳақида хулоса эълон қилди. Газетанинг айтишича, 1958 йилдан бери жиноятчиликнинг ошиши аҳолининг ошишига нисбатан беш марта кўп бўлган. Масалан, 1964 йилда ҳар 55 минутда қотиллик, ҳар 26 минутда зўрлаш, ҳар 5 минутда ўғрилик ҳодисалари рўй берган. Фақат 1965 йилнинг ўзида АҚШда 850 банкка ўғри тушган. «Бизда жиноятчилик — деган эди киноя билан бир америкалик журналист, — меҳнат унумдорлигининг ошиш суръатидан ҳам тезроқ ўсмоқда». Мамлакатнинг энг йирик шаҳарларидан бўлган Нью-Йоркда расмий маълумотларга кўра ўтган йили жиноятчилик 9,1 процент ошган. Афъюн истеъмол қилиш натижасида келиб чиқаётган жиноятчилик ҳам ортиб бормоқда. Бундай жиноятчилик билан қўлга тушган 16 ёшгача бўлган ўсмирларнинг сони ўтган йили 72 процентга кўтарилди.

Ҳукуматнинг юқори мартабали амалдорлари чиқараётган буйруқлар ҳам, ҳозирги замон техникаси билан қуролланган жуда катта полиция аппарати ҳам мамлакатда жиноятчиликнинг ўсишини тўхтата олмаяпти. Чунки, бу воқеаларнинг асосида чуқур социал сабаблар ётади. Очлик ва ишсизлик, турли-туман жиноятчилик ҳодисалари жамиятнинг моҳиятидан келиб чиқмоқда.

Яна фактларга мурожаат қилайлик. Таниқли Америка социологи Майкл Харрингтоннинг маълумотига кўра, 50 миллион америкалик ҳозир камбағалликда яшамоқда. АҚШ соғлиқни сақлаш министрлиги ичкиликбозликнинг борган сари кўпайиб кетаётганидан ташвишга тушяпти. Ҳозир алкоголлар сони 5 миллионга етди.

...Жиноят содир бўлди. Уни «асримиз ваҳшийлиги» деб атамоқдалар. Қўлида ханжар ва пистолет ушлаган бир бемаъни шахс 8 ёш қизнинг ўлимига сабаб бўлди. Статистика маълумотларига кўра, Америка Қўшма Штатларида ҳар бир минутда бир жиноят содир бўлмоқда. Ўз-ўзидан савол туғилади: хўш, бунга ким айбдор? Айбдор — ўша жамиятнинг ўзи. Чунки у улкан жиноят уясига айланиб қолган.

В. ТАРАСОВ.
«Неделя»дан.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.55 — Озодалик — саломатлик гарови, 8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Ф. Харротов чалади, 9.45 — Халқаро темада (тож.), 10.30 — Ўрта Осиё халқлари куйлари, 11.10 — Чотқол этакларида, 11.25 — Куйлар, 12.15 — Адабий-музикали радиокомпозиция, 13.30 — Оперетта куйлари, 16.15 — Концерт-очерк, 18.10 — Ёзувчилар Тошкент ҳақида, 18.30 — Ўзбек опраларидан парчалар, 19.20 — Татар куйлари, 20.00 — Турмушимиз янгиликлари (рус.), 20.10 — СССР халқлари куйлари, 20.45 — КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорлари амалда, 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — Қардош коммунистик партиялар ҳаётидан, 22.10 — Ўзбек вальслари, 22.40 — Лирика кечаси (рус.), 23.30 — Ўзбек куйлари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Ватанини йўқотган киши** (телефильм), 18.55 — **Пахта териш машиналари теримга шай бўлсин.**

19.25 — Совет Иттифоқи кубоги учун **«Пахтакор»** (Тошкент) — **«ЦСКА»** (Москва) **командалари ўртасида футбол,** танаффус вақтида — **Телевизион янгиликлар** (ўзбек тилида).

Ўзбек тилида: 21.05 — **Янги массивнинг янги уйлари,** 21.25 — **Бадиий фильм,** 22.25 — **«Октябрь» программаси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе кўрсатади.**

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/VIII да **Жон қизлар,** 12/VIII да **Қари қиз.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

11 августда

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ

концерти

Концертда: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Қундуз Миркаримова, Тоштемир Шарипов,** солистлардан **Олмахон Ҳайитова, Гулчеҳра Исмоилова, Хадича Алимардонова, Тўхта Рисметова, Низом Садриев, Рустам Мадраҳимов Жуманиёз Бобожонов** ва ўзбек халқ чолғу ансамбли қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар Концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Чилонзор район, Қатортол кўчасидаги Қурилиш маҳалласида

9 МАЙ

НОМЛИ ЁЗГИ КЕНГ ЭКРАНЛИ

КИНОТЕАТР ОЧИЛДИ

(Ватан уруши инвалидларининг собиқ дам олиш уйи)

«ЭЛЕКТРОСИБМОНТАЖ» ТРЕСТИГА ҚАРАШЛИ ЭЛЕКТРОТЕХНИКА УСКУНАЛАРИНИ СОЗЛАШ БЎЙИЧА СТАРШИЙ ПРОРАБНИНГ ТОШКЕНТ УЧАСТКАСИГА

Тошкент шаҳрида ва Ўрта Осиё шаҳарларида электростанция ва подстанцияларнинг электр ускунасини созлаш ишига: **инженерлар, техниклар, электромонтёрлар**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: 2-автобуснинг «ТашГРЭС» остановкаси, вақтинча посёлка, 5-уй, телефон 6-12-30.

«БУХАРАНЕФТЕГАЗРАЗВЕДКА» ТРЕСТИНИНГ МАРКАЗИЙ НЕФТЬ РАЗВЕДКА ЭКСПЕДИЦИЯСИГА

нефть ва газ қудуқларини пармаловчилар ва пармаловчи ёрдамчилари, дизелист-мотористлар, электрогазосваркачилар, электромонтёрлар, универсалчи-токарлар, пармалаш ускунасини ремонт қилувчи слесарлар, вишка монтажчилари, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи ишбай-премиал ва вақтбай-премиал асосда тўланади.

Йўл чиқимлари меҳнат қонунларига мувофиқ тўланади.

Мурожаат учун адрес: Бухоро область, Қоровулбозор станцияси.

Редактор ўринбосари
Ҳ. НУРУЛЛАЕВ.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37263. Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

 ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 08689.